

LIFE11 NAT/GR/1014

“ForOpenForests”

«Conservation of Priority Forests and Forest Openings in
“Ethnikos Drymos Oitis” and “Oros Kallidromo” of Sterea Ellada»

Παραδοτέο Δράσης A.11

Stakeholder consultation results & analysis

Φεβρουάριος 2015

Ομάδα υλοποίησης:

Σπύρος Μησιακούλης, Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
Χρήστος Γεωργιάδης, Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
Σεραφείμ Χατζησκάκης, Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
Θεόδωρος Κακαρνιάς, Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
Μαρία Καραμανώλη, Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
Γρηγόρης Βλάχος, Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης

Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της Δράσης A.11 πραγματοποιήθηκε πρωτογενής ποιοτική και ποσοτική έρευνα στον Εθνικό Δρυμό Οίτης και στο Όρος Καλλίδρομο, με σκοπό την ολοκληρωμένη αποτύπωση των απόψεων των ενδιαφερόμενων μερών. Στο σχεδιασμό της έρευνας αξιοποιήθηκε και η εμπειρία που αποκτήθηκε από το πρόγραμμα JUNICOAST (LIFE07NAT/GR/000296), στο οποίο υλοποιήθηκαν παρόμοιες δράσεις.

Η ποιοτική έρευνα περιλάμβανε μία σειρά από ημι-δομημένες συνεντεύξεις με εκπροσώπους των εμπλεκόμενων φορέων (Τοπική Αυτοδιοίκηση, Περιφερειακές Αρχές, εκπρόσωποι της τοπικής κοινότητας, τοπικοί γεωργικοί ή άλλοι συνεταιρισμοί, εκπρόσωποι των τοπικών εμπορικών ή βιομηχανικών επιχειρήσεων). Οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις σχεδιάστηκαν με τέτοιο τρόπο, ώστε να διερευνηθούν οι κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες που θεωρούν οι εκπρόσωποι των εμπλεκόμενων φορέων ότι επηρεάζουν τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στις περιοχές που είναι ενταγμένες στο Δίκτυο Natura 2000, η γνώμη τους και η αντίληψη των αξιών για τα θέματα αυτά, καθώς και το επίπεδο της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησής τους.

Στο πλαίσιο της ποσοτικής έρευνας, διερευνήθηκε η στάση των επισκεπτών σχετικά με θέματα που αφορούν τη διατήρηση, την προστασία και τη χρήση των περιοχών που είναι ενταγμένες στο Δίκτυο Natura 2000 με έμφαση στους οικότοπους και τα είδη στόχους του Έργου. Για το λόγο αυτό πραγματοποιήθηκε έρευνα τόσο στον Εθνικό Δρυμό Οίτης όσο και στο Όρος Καλλίδρομο. Η ποσοτική έρευνα περιλάμβανε δύο στάδια. Κατά το πρώτο στάδιο συλλέχθηκαν ερωτηματολόγια από ένα τυχαίο δείγμα κατοίκων των ευρύτερων περιοχών της Οίτης και του Καλλίδρομου. Το δεύτερο στάδιο περιλάμβανε επισκέπτες και άλλους χρήστες των περιοχών στις οποίες βρίσκονται οι οικότοποι στόχοι. Παράλληλα, σε αυτό το δεύτερο στάδιο της ποσοτικής έρευνας, κλίθηκαν να απαντήσουν ερωτηματολόγια και μέλη κυνηγετικών, ορειβατικών και ποδηλατικών συλλόγων, καθώς και συλλόγων εκτός δρόμου οδήγησης. Σε αυτό το παραδοτέο παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της πρωτογενούς ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας.

Introduction

Primary qualitative and quantitative research has been conducted in the National Park of Oiti and Mount Kallidromo during the implementation of Action A.11 in order to achieve an integrated recording of the interest parties' views. The experience gained from the program JUNICOAST (LIFE07NAT / GR / 000296), where similar actions were implemented, was utilized in the research design process.

The qualitative research included a series of semi-structured interviews with stakeholders (local government, regional authorities, local community representatives, local farming or other associations, representatives of local commercial or industrial enterprises). Semi-structured interviews were designed in order to investigate the socio-economic factors which are believed by the stakeholders that affect the conservation of biodiversity in areas included in the Natura 2000 Network, their opinions and perceptions for these matters, and their level of information and awareness.

Within the quantitative research, the visitors perceptions were investigated towards issues related to the conservation, protection and use of areas that are included in the Natura 2000 Network with emphasis on habitats and species that are Project's targets. For this reason, a survey was conducted in both the National Park of Oiti and Mount Kallidromo. The quantitative research consisted of two stages. In the first stage questionnaires were collected from a random sample of residents of the wider areas of Oiti and Kallidromo. The second stage included visitors and other users of sites where targeted habitats are located. Furthermore, in this second stage of the quantitative research, members of hunting, climbing, cycling and off-road driving clubs were asked to answer questionnaires. This deliverable presents in detail the results of the primary qualitative and quantitative research.

Πίνακας Περιεχομένων

1. Στόχοι της Δράσης Α.11	1
2. Θεωρητικό Πλαίσιο	1
3. Μεθοδολογική Προσέγγιση	4
3.1. Ποιοτική Έρευνα	6
3.2. Ποσοτική Έρευνα	8
4. Αποτελέσματα.....	10
4.1. Ποιοτική Έρευνα	10
4.2. Ποσοτική Έρευνα	14
4.2.1 Η άποψη της τοπικής κοινωνίας για την περιβαλλοντική προστασία στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Οίτης και του Όρους Καλλίδρομου	14
4.2.2 Η άποψη των επισκεπτών για την περιβαλλοντική προστασία στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Οίτης και του Όρους Καλλίδρομου	27
5. Συμπεράσματα	39
Βιβλιογραφία	41
Παράρτημα.....	43

1. Στόχοι της Δράσης A.11

Οι στόχοι αυτής της Δράσης A.11 είναι οι εξής:

1. Διερεύνηση του επιπέδου ενημέρωσης, των αξιών, των προτάσεων και των προσδοκιών των ενδιαφερομένων μερών σχετικά με τη διατήρηση και προστασία αφ' ενός του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών Natura 2000 στο χώρο του έργου, και αφ' εταίρου των οικοτόπων και ειδών στόχων
2. Ανάπτυξη μίας αποτελεσματικής στρατηγικής επικοινωνίας και συμμετοχής

Τα αποτελέσματα της Δράσης A.11 θα τροφοδοτήσουν με πληροφορίες τη Δράση F.2, η οποία αναφέρεται στη σύσταση Επιτροπής των Ενδιαφερόμενων Μερών που θα έχει ενεργό συμμετοχή στη διαχείριση του Έργου. Επίσης, η Δράση A.11 έχει ως στόχο να αναπτύξει τη στρατηγική συμμετοχής που θα εφαρμοστεί από τις δράσεις E.1, E.4 και F2, και θα αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για τη διαχείριση οικοτόπων και ειδών (δράση F.4) μετά την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου Έργου LIFE+. Παράλληλα, η ανάλυση των πρωτογενών δεδομένων της έρευνας της εν λόγω Δράσης θα χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη μίας στρατηγικής επικοινωνίας και θα παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για την εκστρατεία περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης (Δράση E.1), για τα κέντρα πληροφόρησης επισκεπτών (Δράση E.2) και προσφέρει υλικό για την ιστοσελίδα του έργου (Δράση E.3). Τέλος, τα αποτελέσματα αυτής της δράσης θα παρέχουν πληροφορίες για τη Δράση D.6.

1

2. Θεωρητικό Πλαίσιο

Σκοπός της Δράσης A.11 είναι η καταγραφή των απόψεων των εμπλεκόμενων φορέων σε θέματα που αφορούν τη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών του Εθνικού Δρυμού της Οίτης και του Όρους Καλλίδρομου στη Στερεά Ελλάδα. Οι κύριες απειλές που έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα στους συγκεκριμένους οικότοπους αναφέρονται παρακάτω:

1^η Απειλή: Έλλειψη διαχείρισης της βόσκησης

Στα ορεινά λιβάδια της Οίτης και του Καλλιδρόμου βοσκούσαν κατά το παρελθόν κυρίως αιγοπρόβατα και οι κτηνοτρόφοι εφάρμοζαν παραδοσιακές πρακτικές, όπως η μετακίνηση των κοπαδιών σε διαφορετικές τοποθεσίες, το κάψιμο των θάμνων ή το κόψιμο των γαϊδουράγκαθων στο τέλος του καλοκαιριού κ.ά. Στον πυρήνα του Εθνικού Πάρκου της Οίτης η βόσκηση απαγορεύτηκε πριν περίπου 40 χρόνια. Ακόμα ασκείται, αν και μειωμένη, στην περιφερειακή ζώνη. Στο Καλλίδρομο η βόσκηση από αιγοπρόβατα ήταν έντονη ως και πριν από 15-20 χρόνια, αλλά σήμερα απομένουν μόνο βοοειδή και η βόσκηση είναι σχετικά μειωμένη. Η σταδιακή εγκατάλειψη των

LIFE11 NAT/GR/1014 - ForOpenForests – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
"Το έργο συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής"

παραδοσιακών πρακτικών βόσκησης και στις δύο περιοχές της έρευνας είχε ως αποτέλεσμα την επέκταση της θαμνώδους βλάστησης. Αυτή η επέκταση του δάσους περιορίζει το ζωτικό χώρο τόσο των ορεινών λιβαδιών όσο και των εποχικών λιμνίων που αναπτύσσονται στα ανοίγματα. Τα χαρακτηριστικά φυτά των εποχικών λιμνίων (όπως τα *Ranunculus lateriflorus* και *Veronica oetaea**) απειλούνται από τη μείωση της βόσκησης με δύο τρόπους. Ο πρώτος είναι η αύξηση των ανταγωνιστών τους (όπως συμβαίνει στο λιμνίο της Σούβαλας στο Καλλιδρόμο) και ο δεύτερος η παρεμπόδιση της βλάστησης καθώς οι θαμμένοι σπόροι δεν αποκαλύπτονται. Επίσης, οι συνεχείς αποθέσεις και η αποσύνθεση των φύλλων δημιουργούν ένα παχύ στρώμα εδάφους και φυλλάδας που είναι μάλλον αφιλόξενο υπόστρωμα.

Η υπερβόσκηση που υπήρχε στο παρελθόν και παρατηρείται μέχρι τις μέρες μας σε ορισμένες τοποθεσίες, είναι σημαντική απειλή. Η υπερβόσκηση οδηγεί σε υποβάθμιση της χλωριδικής σύνθεσης των ορεινών λιβαδιών εξ' αιτίας του πολλαπλασιασμού των γαιόδουράγκαθων και των νιτρόφιλων φυτών. Το συγκεκριμένο φαινόμενο παρατηρείται έντονο σε συγκεκριμένα λιβάδια του Όρους Καλλιδρόμου. Επίσης, προκαλεί υποβάθμιση της βλάστησης των εποχιακών λιμνίων, ειδικά αν συμβεί κατά τη διάρκεια της σύντομης περιόδου ανθοφορίας των τυπικών φυτών τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η λίμνη της Νευρόπολης του Καλλιδρόμου. Ταυτόχρονα, η παρουσία βοειδών επηρεάζει σε ορισμένες περιπτώσεις την ποιότητα των υδάτων. Η βόσκηση, και ειδικά η υπερβόσκηση, μετά από μία δασική πυρκαγιά ή σε μία πρόσφατα υλοτομημένη περιοχή εμποδίζει τη δασική αναγέννηση. Η υποβάθμιση των ορεινών βοσκοτόπων αποτελεί απειλή για διάφορα είδη πτηνών, όπως η Πετροπέρδικα, τρία είδη δρυοκολαπτών (Μαύρος, Λευκονώτης και Σταχτής) που αποτελούν στόχους του προγράμματος, και για τον Αιγωλιό.

2

2^η Απειλή: Εντατικοποίηση της δασικής διαχείρισης και αποδάσωση

Η εντατική δασική εκμετάλλευση και διαχείριση προκαλούν υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων, και οδηγούν σε μείωση των θέσεων φωλιάσματος και της διαθεσιμότητας της λείας για τον Αιγωλιό. Επιπλέον, τα τρία είδη των δρυοκολαπτών απειλούνται από τη μείωση των θέσεων φωλιάσματος και των τροφικών πηγών τους (κυρίως ξυλοφάγα έντομα), αφού η εντατική διαχείριση και εκμετάλλευση των δασών χαρακτηρίζεται από την αφαίρεση των ώριμων και γερασμένων δέντρων και του νεκρού ξύλου.

3^η Απειλή: Τροποποίηση του υδρολογικού κύκλου των εποχικών λιμνίων

Τα χαρακτηριστικά είδη χλωρίδας (συμπεριλαμβανομένου του φυτού προτεραιότητας *Veronica oetaea*) και πανίδας των εποχικών λιμνίων (3170*) είναι πολύ ευαίσθητα σε τροποποιήσεις του υδρολογικού κύκλου, καθώς η ολοκλήρωση του κύκλου ζωής τους εξαρτάται από τη τακτική εναλλαγή υγρών και ξηρών φάσεων. Επίσης η παρουσία νερού είναι σημαντική για την αναπαραγωγική επιτυχία της Πετροπέρδικας. Η υδρολογία στο οροπέδιο Λειβαδιές της Οίτης έχει σαφώς μεταβληθεί, ενώ η διάβρωση είναι μία εμφανής αιτία συσσώρευσης ιζημάτων στα λιμνία του Καλλιδρόμου. Πιθανώς έχουν συμβεί και άλλες μικρές μεταβολές. Το έργο θα αντιμετωπίσει αυτή την

LIFE11 NAT/GR/1014 - ForOpenForests – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
“Το έργο συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής”

απειλή με τη μελέτη και την αποκατάσταση, όπου είναι απαραίτητο, του υδρολογικού κύκλου (δράσεις A.2 και C.4). Όπου είναι απαραίτητο, θα εφαρμοστούν παρεμβάσεις για την αποκατάσταση των βιοκοινοτήτων (δράσεις C.2 και C.4).

4^η Απειλή: Καταπάτηση από οχήματα

Η καταπάτηση από οχήματα που κινούνται εκτός δρόμου είναι συχνή, τόσο στα ορεινά λιβάδια όσο και στα εποχικά λιμνία των δύο βιότοπων και έχει ενταθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, καθώς πολλοί οδηγοί ανβαίνουν στα δύο βουνά ειδικά για να οδηγήσουν στη λάσπη των λιμνίων. Η καταπάτηση από βαριά οχήματα καταστρέφει τα φυτά και, επιπλέον, προκαλεί συμπίεση του εδάφους που το καθιστά ακατάλληλο για την ανάπτυξη των χαρακτηριστικών ειδών των λιμνίων. Η καταπάτηση που προκαλείται από κατασκηνωτές είναι λιγότερο συχνή αλλά είναι επίσης μία αιτία υποβάθμισης της βλάστησης.

5^η Απειλή: Διάθεση απορριμμάτων

Η παράνομη απόρριψη απορριμμάτων είναι συχνή στο Όρος Καλλίδρομο, ειδικά γύρω από τις εποχικές λίμνες, και λιγότερο συχνή στις θέσεις αναψυχής της Οίτης. Επιπλέον, οι κάδοι απορριμμάτων που έχουν τοποθετηθεί στους οικοτόπους-στόχους ή στις θέσεις αναψυχής είναι μακριά από τη συνηθισμένη διαδρομή των απορριμματοφόρων και δύσκολο να προσεγγιστούν. Έτσι αρκετές φορές ξεχειλίζουν, ειδικά μετά από εθνικές εορτές και από τη διοργάνωση εκδηλώσεων. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η συσσώρευση οδηγεί σε διαρροές που έχουν ως αποτέλεσμα τη ρύπανση του εδάφους και του νερού, επηρεάζοντας τα ορεινά λιβάδια και κυρίως τα εποχικά λιμνία. Η ρύπανση μπορεί να οδηγήσει σε ευτροφισμό που, όπως έχει παρατηρηθεί, μπορεί να εκδιώξει τα χαρακτηριστικά είδη των εποχικών λιμνίων.

6^η Απειλή: Δασικές πυρκαγιές

Οι δασικές πυρκαγιές έχουν σχετικά μικρή συχνότητα και συνήθως επεκτείνονται σε πιο περιορισμένη έκταση στις περιοχές του έργου στα όρη Οίτη και Καλλίδρομο, συγκριτικά με τις περιοχές των χαμηλότερων υψόμετρων όπου υπάρχουν δάση εύφλεκτης Χαλεπίου Πεύκης (*Pinus halepensis*). Για παράδειγμα στη δεκαετία του 1990, στην Οίτη κήκαν μόλις 3.500 στρέμματα, σε αντίθεση με τις εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα που κήκαν στις χαμηλού υψόμετρου περιοχές της Κεντρικής Ελλάδας. Από την άλλη πλευρά, τα δύο ορεινά κωνοφόρα, η Μαύρη Πεύκη (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*) και το Δασόκεδρο (*Juniperus foetidissima*), δεν είναι προσαρμοσμένα στη φωτιά και δε διαθέτουν μεταπυρικούς αναγεννητικούς μηχανισμούς. Η αποκατάστασή τους μετά από πυρκαγιές είναι αργή και μπορεί να καταστεί δύσκολη αν η πυρκαγιά είναι εκτενής και δεν απομείνουν ώριμα δέντρα με κώνους. Έτσι, ακόμα και μικρής έκτασης και όχι συχνές πυρκαγιές μπορεί να προκαλέσουν καταστροφές που δύσκολα θα αποκατασταθούν στα δάση της *Pinus nigra* subsp. *pallasiana* και του *Juniperus foetidissima*. Επιπλέον, οι πυρκαγιές προκαλούν απογύμνωση των

πλαγιών και, συνεπώς, αύξηση της διάβρωσης που, με τη σειρά της, εντείνει τον κίνδυνο απόθεσης ιζημάτων στα εποχικά λιμνία. Οι πυρκαγιές απειλούν με καταστροφή των ενδιστοιχμάτων τους τα είδη δασικών πτηνών που έχει ως στόχο το έργο (τα τρία είδη δρυοκολαπτών και τον Αιγωλιό) καθώς και την Καφέ Αρκούδα.

7^η Απειλή: Ανεξέλεγκτες δραστηριότητες αναψυχής

Και στα δύο βουνά υπάρχουν ελεγχόμενες κυνηγετικές περιοχές. Παρ' όλα αυτά, ο αριθμός των κυνηγών στις γύρω περιοχές είναι αρκετά μεγάλος και καταγράφεται περιστασιακό παράνομο κυνήγι στην Οίτη και συχνό παράνομο κυνήγι και λαθροθηρία στο Όρος Καλλίδρομο. Επιπλέον, η μαζική απελευθέρωση Νησιωτικής Πέρδικας (*Alectoris chukar*) έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια της γενετικής καθαρότητας και τη μείωση της γενετικής προσαρμοστικότητας αρκετών πληθυσμών Πετροπέρδικας. Ο πληθυσμός της Πετροπέρδικας εμφανίζει ταχεία μείωση τα τελευταία χρόνια στην Οίτη και απειλείται στο Καλλίδρομο.

8^η Απειλή: Ανθρωπογενής θνησιμότητα της Καφέ Αρκούδας

Οι παραγωγοί (γεωργοί, κτηνοτρόφοι και μελισσοκόμοι) για να προστατεύσουν τις περιουσίες τους περιστασιακά θανατώνουν αρκούδες που θεωρούν υπεύθυνες για καταστροφές. Σε σπάνιες περιπτώσεις παρατηρείται και το φαινόμενο της λαθροθηρίας.

9^η Απειλή: Παγκόσμια κλιματική αλλαγή

Όλα τα ενδιστοιχήματα–στόχοι του προγράμματος βρίσκονται σε μεγάλα υψόμετρα και απειλούνται από την αύξηση της θερμοκρασίας. Τα εποχικά λιμνία είναι περισσότερο ευάλωτα καθώς είναι υγροτοπικά ενδιστοιχήματα. Η Ελλάδα είναι το νοτιότερο όριο της εξάπλωσης στην Ευρώπη του Αιγωλιού, του Μαύρου Δρυοκολάπτη και του Σταχτή Δρυοκολάπτη. Ως ακραίοι, οι πληθυσμοί τους είναι ευάλωτοι στις τοπικές περιβαλλοντικές μεταβολές εξ' αιτίας της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής.

Περισσότερες πληροφορίες στο:

<http://www.foropenforests.org/el/node/60#sthash.pGA5OCvC.dpuf>

3. Μεθοδολογική Προσέγγιση

Στο πλαίσιο της Δράσης Α.11 πραγματοποιήθηκε πρωτογενής ποιοτική και ποσοτική έρευνα στον Εθνικό Δρυμό Οίτης και στο Όρος Καλλίδρομο, με σκοπό την ολοκληρωμένη αποτύπωση των απόψεων των ενδιαφερόμενων μερών. Στο σχεδιασμό της έρευνας αξιοποιήθηκε και η εμπειρία που

αποκτήθηκε από το πρόγραμμα JUNICOAST (LIFE07NAT/GR/000296), στο οποίο υλοποιήθηκαν παρόμοιες δράσεις.

Ο συνδυασμός ποιοτικών μεθόδων με ποσοτικές είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος και έχει δύο κύριους στόχους: (α) τη συμμετοχή όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού εμπλεκόμενων φορέων στην έρευνα, και (β) την αξιοποίηση των προτερημάτων της κάθε μια από τις δύο προσεγγίσεις. Με την ενεργή συμμετοχή όσο το δυνατόν περισσότερων ανθρώπων και φορέων σχετικών με το αντικείμενο της έρευνας από τις τοπικές κοινωνίες στη συλλογή των πρωτογενών δεδομένων, παρέχεται η δυνατότητα βελτίωσης της κριτικής τους σκέψης σε θέματα που σχετίζονται με την κοινότητά τους, εντοπισμού των σημαντικότερων από αυτά και ενημέρωσής τους για τους διαθέσιμους πόρους και τα εμπόδια που θα συναντήσουν. Αυτές οι συμμετοχικές προσεγγίσεις συμβάλλουν στον προσδιορισμό των ενδογενών δυνατοτήτων και των πόρων της κάθε κοινότητας (Kelly et al., 2006).

Οι μελέτες που βασίζονται σε ποιοτικές συνέντευξης επιτρέπουν σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι ποσοτικές την ενεργό συμμετοχή των ερωτώμενων στη διαδικασία της συνέντευξης, αλλά ακόμη και σε αυτές τις περιπτώσεις, μπορεί να υπάρχει κάποια επιρροή από το στοιχείο της υποκειμενικότητας του ερευνητή (Παπαλεξίου, 2014). Παρόλα αυτά, οι Gibson and Duncan (2005) υποστηρίζουν ότι μπορούν να προκύψουν μεγάλα οφέλη και συμπεράσματα από το συνδυασμό ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων που δε θα μπορούσαν να διερευνηθούν διαφορετικά.

Η χρήση ποιοτικών μεθόδων σε συνδυασμό με ποσοτικές μεθόδους είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην επιστημονική κοινότητα. Σε κάποιες περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ποιοτικές μέθοδοι για να καθορίσουν την ποσοτική έρευνα, ενώ σε άλλες χρησιμοποιούνται πολλαπλές ποιοτικές μέθοδοι ανάλογα με τους στόχους της εκάστοτε έρευνας (Kelly et al., 2006). Με αυτές τις «μικτές» ερευνητικές μεθόδους γίνεται μία απόπειρα διεύρυνσης των υπό μελέτη θεμάτων από μία οπτική γωνία που λαμβάνει υπόψη τα ευρύτερα κοινωνικά χαρακτηριστικά σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, αντλώντας τόσο αριθμητικές όσο και μη αριθμητικές πληροφορίες (London et al., 2006). Η ενσωμάτωση των ποσοτικών και ποιοτικών ερευνητικών μεθόδων και δεδομένων, στοχεύει στην ενίσχυση των συμπερασμάτων της έρευνας.

3.1. Ποιοτική Έρευνα

Η ποιοτική έρευνα υποστηρίζει ότι η ανθρώπινη εμπειρία, όπως αυτή βιώνεται και περιγράφεται από τους ίδιους τους ανθρώπους - πρωταγωνιστές παίζει καθοριστικό ρόλο στη γνώση (Σαχίνη - Καρδάση, 2007). Με την ποιοτική έρευνα καταγράφονται τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του υπό μελέτη πληθυσμού μέσα από την αφήγηση του κάθε ένα που συμμετέχει στην έρευνα.

Η ποιοτική προσέγγιση στην έρευνα στοχεύει στη διερεύνηση και κατανόηση σε βάθος των κοινωνικών φαινομένων και χρησιμοποιείται είτε αυτοτελώς είτε συμπληρωματικά προς τις ποσοτικές τεχνικές και χαρακτηρίζεται από ευελιξία στην ερευνητική διαδικασία. Παρέχει στον ερευνητή τη δυνατότητα να δει τον πλουραλισμό του υπό εξέταση θέματος (Mason, 2002). Ο Patton (2002) επισημαίνει επίσης τη δύναμη των ποιοτικών μεθόδων για τη διερεύνηση ζητημάτων σε βάθος.

Οι ποιοτικές μέθοδοι χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των ατομικών αντιλήψεων των συμμετεχόντων σχετικά με τους παράγοντες που διαμορφώνουν το υπό μελέτη αντικείμενο και επιτρέπουν το διάλογο και τη συζήτηση ανάμεσα στον ερευνητή και τους συμμετέχοντες στην έρευνα (Quinn Patton, 1987). Ο ερευνητής θεωρεί πολύτιμες τις απόψεις των ερωτώμενων και σέβεται τον τρόπο με τον οποίο ο κάθε ερωτώμενος περιγράφει και δομεί τις απαντήσεις του (Marsall και Rossman, 2006). Μέσα από μία τέτοια διαδικασία, ο ερευνητής μπορεί να οδηγηθεί σε σκέψεις και συμπεράσματα που δε θα μπορούσε καν να διανοηθεί βασιζόμενος μόνο στην υπάρχουσα βιβλιογραφία ή σε ένα αυστηρά δομημένο ερωτηματολόγιο, που θα μπορούσε ενδεχομένως να περιορίσει και να κατευθύνει τις απαντήσεις του ερωτώμενου.

Η ποιοτική έρευνα διερευνά σε βάθος τις αναπαραστάσεις, τις στάσεις, τις αντιλήψεις, τα κίνητρα, καθώς και τις συναισθηματικές και συμβολικές / φαντασιακές πληροφορίες και δεδομένα της συμπεριφοράς των ατόμων. Στοχεύει στην ολιστική κατανόηση μιας στάσης ή μιας συμπεριφοράς και όχι σε μία απλή περιγραφή της. Οι Denzin και Yvonna (1994) υποστηρίζουν ότι η ποιοτική έρευνα είναι σε θέση να καταγράψει με αποτελεσματικό τρόπο την άποψη του υποκειμένου και να αποτυπώσει την οπτική γωνία του κάθε ένα ξεχωριστά. Η ποιοτική προσέγγιση εστιάζει στο ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό (αξιακό και ιδεολογικό) πλαίσιο της εμπειρίας των ατόμων και διερευνά τα υποκειμενικά νοήματα που τη συγκροτούν. Χαρακτηριστικό της ποιοτικής προσέγγισης είναι ότι εφαρμόζεται σε μικρό δείγμα συμμετεχόντων.

Σύμφωνα με τους Denzin και Lincoln (1998), η ποιοτική έρευνα μελετά τα δεδομένα στο φυσικό τους περιβάλλον και ερμηνεύει την καθημερινή κοινωνική πραγματικότητα. Επιτρέπει στον ερευνητή να εκτιμήσει «πώς λειτουργούν τα πράγματα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο» (Mason, 2002). Ο Morse (1994) υποστηρίζει ότι «το εργαστήριο της ποιοτικής έρευνας είναι η καθημερινή ζωή». Τα ποιοτικά δεδομένα αποδεικνύουν ότι υπάρχουν διαφορετικές διαδρομές που οδηγούν στους ίδιους ή παρόμοιους

LIFE11 NAT/GR/1014 - ForOpenForests – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
"Το έργο συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής"

προορισμούς. Παρέχουν τη δυνατότητα να μελετηθούν και τυχόν διαφορές στις εμπειρίες και εκτιμήσεις των συμμετεχόντων σε φαινομενικά παρόμοιες περιστάσεις (London et al., 2006).

Ο Milburn (1995) εντοπίζει τα ακόλουθα τέσσερα αναλυτικά δυνατά σημεία των ποιοτικών μεθόδων:

- (1) Πολυπλοκότητα: Είναι σημαντικό να συμμετέχουν όλοι, ή τουλάχιστον όσο το δυνατόν περισσότεροι, άνθρωποι και εμπλεκόμενοι φορείς που έχουν σχέση με το αντικείμενο της έρευνας σε τοπικό επίπεδο.
- (2) Βάθος: Η λεπτομερής μελέτη των πεποιθήσεων και συμπεριφορών των μελών μίας ομάδας στόχου δείχνει ότι οι απόψεις των μελών της σχετικά με το θέμα της έρευνας προέρχονται από μία εσωτερική διαπραγμάτευση, και συχνά μία αντιφατική πραγματικότητα.
- (3) Πλαίσιο: Οι προτιμήσεις, οι επιλογές και οι συμπεριφορές των ανθρώπων επηρεάζονται από το ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον, καθώς και από άλλους παράγοντες που καθορίζουν την καθημερινή ζωή τους.
- (4) Δυναμική: Οι απόψεις των ανθρώπων επηρεάζονται από πολυάριθμους ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες και μπορούν να μεταβάλλονται συνέχεια, ακόμη και κατά τη διάρκεια μίας συνέντευξης.

Οι συμμετέχοντες σε μία ποιοτική έρευνα παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες στον ερευνητή, που δε θα ήταν δυνατό να το κάνουν στο πλαίσιο μίας ποσοτικής έρευνας με αυστηρά δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο θα περιόριζε τις απαντήσεις τους. Με τις προσωπικές συνεντεύξεις σε βάθος, δίνεται η δυνατότητα στον κάθε ένα που συμμετέχει στην έρευνα να αναπτύξει τις απόψεις του για το υπό μελέτη θέμα μέσα από την αφήγηση. Με τον τρόπο αυτό, ο ερευνητής αποκτά μία πραγματική εικόνα για το κοινωνικό φαινόμενο που μελετά, από την οπτική γωνία ανθρώπων που έχουν βαθιά γνώση πάνω στο θέμα (Denzin και Υνοηνα, 1994). Η γνώση αυτή πηγάζει από την πολύχρονη και καθημερινή εμπειρία όσων συμμετέχουν στην έρευνα. Για το λόγο αυτό, η επιλογή των ανθρώπων που θα συμμετέχουν στη διαδικασία συλλογής των πρωτογενών ποιοτικών δεδομένων θα πρέπει να γίνει με ιδιαίτερη προσοχή.

Οι ποιοτικές μέθοδοι επιτρέπουν ακόμη και το διάλογο ανάμεσα στον ερευνητή και τους συμμετέχοντες στην έρευνα (Quinn Patton, 1987). Έτσι, αναλύονται παράμετροι ιδιαίτερης σπουδαιότητας για το υπό μελέτη κοινωνικό φαινόμενο, που δεν απαντώνται στην υπάρχουσα βιβλιογραφία. Μπορεί για παράδειγμα να επικρατούν κάποιες ιδιαίτερες κοινωνικές, οικονομικές ή περιβαλλοντικές συνθήκες στην περιοχή της έρευνας, που να επηρεάζουν άμεσα τη συμπεριφορά των κατοίκων μιας συγκεκριμένης κοινότητας. Η ποιοτική προσέγγιση χαρακτηρίζεται από ευελιξία στην ερευνητική διαδικασία και εφαρμόζεται σε μικρό δείγμα συμμετεχόντων, μιας και απευθύνεται αποκλειστικά σε ανθρώπους που έχουν βαθιά γνώση και εμπειρία.¹

¹ <http://www.ucy.ac.cy/pakepe/el/research-services/research-kind>

Σε μία έρευνα, χρησιμοποιούνται τα ποιοτικά δεδομένα είτε μόνα τους, είτε σε συνδυασμό με ποσοτικά δεδομένα (Kelly et al., 2006). Ο συνδυασμός ποιοτικών με ποσοτικές μεθόδους είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος στην επιστημονική κοινότητα. Από αυτές τις «μικτές» μεθοδολογικές προσεγγίσεις προκύπτουν τόσο αριθμητικές όσο και μη αριθμητικές πληροφορίες (London et al., 2006).

Ο Φίλιας (1994) διακρίνει τέσσερις μορφές συνέντευξης: τη δομημένη, τη μη δομημένη ή ημι-κατευθυνόμενη, την ελεύθερη και την εντοπισμένη. Λόγω της φύσης της έρευνας, επιλέχτηκε η μορφή των μη δομημένων ή ημι-κατευθυνόμενων συνεντεύξεων. Η μέθοδος των ημι-κατευθυνόμενων συνεντεύξεων σε βάθος εφαρμόστηκε προκειμένου να εξασφαλιστεί το μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό ανταπόκρισης, να επιτευχθεί μια βαθύτερη επικοινωνία με τον ερωτώμενο και να συλλεχθεί η μεγαλύτερη δυνατή ποικιλία πρωτογενών δεδομένων (Σιάρδος, 1997).

Η μη δομημένη ή ημι-κατευθυνόμενη συνέντευξη: χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη οδηγού συνέντευξης και από το γεγονός ότι ο σκοπός της συνέντευξης είναι εντοπισμένος χωρίς όμως το αντικείμενο να είναι περιορισμένο. Η τεχνική αυτή δε στηρίζεται σε έναν κατάλογο προκαθορισμένων ερωτήσεων όπου ο συνεντευκτής σέβεται τη σειρά και τη διατύπωσή τους αλλά σε μια συζήτηση πολύ ελεύθερη όπου το κύριο μέλημα του συνεντευκτή είναι να επαναφέρει τη συζήτηση στο πλαίσιο της έρευνας. Η ελευθερία αυτή ποικίλλει ανάλογα με τη φύση της μη δομημένης συνέντευξης και έτσι διακρίνουμε την ελεύθερη και την εντοπισμένη συνέντευξη (Φίλιας, 1994).

Όσον αφορά την επιλογή του δείγματος, έγινε με ευκαιριακή δειγματοληψία. Στις ημι-δομημένες συνεντεύξεις συμμετείχαν 15 εκπρόσωποι φορέων που δραστηριοποιούνται στις περιοχές της έρευνας από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τις Περιφερειακές Αρχές, την τοπική κοινότητα, τους τοπικούς γεωργικούς ή άλλους συνεταιρισμούς, τις τοπικές εμπορικές ή βιομηχανικές επιχειρήσεις. Οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις βασίστηκαν σε έναν οδηγό συνέντευξης που σχεδιάστηκε ειδικά για τις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας. Σκοπός ήταν να διερευνηθούν οι κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες που θεωρούν οι εκπρόσωποι των εμπλεκόμενων φορέων ότι επηρεάζουν τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στις περιοχές που είναι ενταγμένες στο Δίκτυο Natura 2000, η γνώμη τους και η αντίληψη των αξιών για τα θέματα αυτά, καθώς και το επίπεδο της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησής τους. Η μέση χρονική διάρκεια των συνεντεύξεων ήταν περίπου 60 λεπτά και η ερευνήτρια κρατούσε γραπτές σημειώσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

3.2. Ποσοτική Έρευνα

Η ποσοτική έρευνα μελετά ένα κοινωνικό φαινόμενο, βασισμένη σε δειγματοληπτική έρευνα με τυποποιημένο ερωτηματολόγιο. Σύμφωνα με τον

LIFE11 NAT/GR/1014 - ForOpenForests – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
“Το έργο συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής”

Patton (2002), οι ποσοτικές μέθοδοι μπορεί να περιορίζουν τις απαντήσεις και δεν είναι ευέλικτες να παρακολουθήσουν πληροφορίες από όλες τις κατευθύνσεις εξαιτίας της χρήσης αυστηρά δομημένου ερωτηματολογίου. Οι κλειστού τύπου ερωτήσεις που χρησιμοποιούνται σε ποσοτικές έρευνες περιορίζουν τους συμμετέχοντες να επιλέξουν από προκαθορισμένες κατηγορίες απαντήσεων (Quinn Patton, 1987).

Τα ήδη της δειγματοληψίας στην ποσοτική έρευνα είναι τα εξής (Ιωαννίδη-Καπόλου):

- Απλή τυχαία δειγματοληψία (simple random sampling)
- Συστηματική δειγματοληψία (systematic random sampling)
- Δειγματοληψία κατά στρώματα (stratified random sampling)
- Μέθοδος κατά δεσμίδες (random cluster sample)
- Πολυσταδιακή τυχαία δειγματοληψία (multi-stage random sample)
- Μέθοδος του διαθέσιμου δείγματος (availability sample)
- Δειγματοληψία χιονοστιβάδας (snowball sample)

Στο πλαίσιο της ποσοτικής έρευνας, διερευνήθηκε η στάση τόσο των κατοίκων όσο και των επισκεπτών των δύο περιοχών στόχων σχετικά με θέματα που αφορούν τη διατήρηση, την προστασία και τη χρήση των περιοχών που είναι ενταγμένες στο Δίκτυο Natura 2000 με έμφαση στους οικότοπους και τα είδη στόχους του Έργου. Για το λόγο αυτό πραγματοποιήθηκε έρευνα τόσο στον Εθνικό Δρυμό Οίτης όσο και στο Όρος Καλλίδρομο.

9

Η ποσοτική έρευνα περιλάμβανε δύο στάδια. Κατά το πρώτο στάδιο συλλέχθηκαν 196 ερωτηματολόγια από ένα τυχαίο δείγμα κατοίκων των ευρύτερων περιοχών της Οίτης και του Καλλίδρομου. Το δεύτερο στάδιο περιλάμβανε 148 επισκέπτες και άλλους χρήστες των περιοχών στις οποίες βρίσκονται οι οικότοποι στόχοι. Παράλληλα, σε αυτό το δεύτερο στάδιο της ποσοτικής έρευνας, κλίθηκαν να απαντήσουν ερωτηματολόγια και μέλη κυνηγετικών, ορειβατικών και ποδηλατικών συλλόγων, καθώς και συλλόγων εκτός δρόμου οδήγησης. Τα ερωτηματολόγια περιλάμβαναν ερωτήσεις σχετικές με τις απειλές από χρήστες της περιοχής, όπως για παράδειγμα η παράνομη απόρριψη σκουπιδιών, καθώς και άλλες πληροφορίες που αφορούσαν τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των αυτών που συμμετείχαν στην έρευνα, όπως για παράδειγμα το επίπεδο εκπαίδευσής τους ή περιβαλλοντικής κατάρτισης. Η επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια έγινε με το πρόγραμμα Microsoft Excel και το στατιστικό πακέτο SPSS.

4. Αποτελέσματα

Σε αυτό το Κεφάλαιο γίνεται αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της ποιοτικής και της ποσοτικής πρωτογενούς έρευνας που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της Δράσης Α.11 του Έργου.

4.1. Ποιοτική Έρευνα

Για τους σκοπούς της έρευνας πραγματοποιήθηκαν 15 ημι-δομημένες συνεντεύξεις προκειμένου να γίνει η συλλογή των απαιτούμενων ποσοτικών πρωτογενών δεδομένων. Οι 15 ιθύνοντες που συμμετείχαν, όπως αναφέρεται στην Δράση Α.11 εκπροσωπούσαν διάφορους εμπλεκόμενους φορείς στο υπό μελέτη αντικείμενο. Πιο συγκεκριμένα λήφθηκαν συνεντεύξεις από εκπροσώπους του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου Φθιώτιδας, της Φθιωτικής Αναπτυξιακής, του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Στυλίδας, τον Πρόεδρο των Κτηνοτρόφων, τον Πρόεδρο του Κυνηγετικού Συλλόγου Λαμίας, τους Πρόεδρους των Δ.Δ. Μενδενίσσας, Ανάβρας, Ελευθεροχωρίου, Παλαιοχωρίου, Υπάτης, Παύλιανης και Νεοχωρίου, τους Αντιδημάρχους Αμφίκλειας – Ελάτειας και Μώλου – Αγ. Κωνσταντίνου καθώς και τον Πρόεδρο του Πολιτιστικού Συλλόγου Οίτης.

Κάθε ημι-δομημένη συνέντευξη ξεκινούσε με διερευνητικές ερωτήσεις από τη μεριά του ερευνητή αναφορικά με το Πρόγραμμα LIFE, μια σύντομη περιγραφή του Προγράμματος καθώς και μία σχετική κουβέντα, αν κάποιος από τους συμμετέχοντες το επιθυμούσε. Διαπιστώθηκε ότι μερικοί είχαν εμπειριστατωμένη άποψη για το Πρόγραμμα, άλλοι λιγότερο και κάποιοι δεν είχαν καμία γνώση.

Στην πρώτη ερώτηση, η όλοι οι ερωτηθέντες συμφωνούν ότι η σπάνια χλωρίδα και πανίδα αποτελεί το λόγο της ανακήρυξης της περιοχής ως προστατευόμενη. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, μέχρι στιγμής έχουν καταγραφεί 1.149 είδη και υποείδη φυτών, αλλά εκτιμάται ότι ξεπερνούν τα 1.250, δηλαδή περίπου το 1/5 της ελληνικής χλωρίδας. Η Οίτη φιλοξενεί, επίσης, ένα μεγάλο σχετικά αριθμό ενδημικών φυτικών ειδών της Ελλάδας, αλλά και των Βαλκανίων, ενώ έχουν καταγραφεί δυο τοπικά ενδημικά είδη, η βερονίκη της Οίτης (*Veronica oetaea*) και ένα είδος άγριου κρεμμυδιού (*Allium lagarophyllum*).

Μερικά από τα ελληνικά ενδημικά είδη και υποείδη που απαντώνται στην Οίτη είναι τα: *Alkanna calliensis*, *Rhinanthus pubescens*, *Dianthus tymphresteus*, *Petrorhagia phthiotica*, *Centaurea pelia*, *Colchicum parnassicum*, *Genista millii*, *Linum punctatum* ssp. *psynophyllum*, *Thymus hartvigii* ssp. *hartvigii*, *Edraianthus parnassicus*. Ο Εθνικός Δρυμός Οίτης χαρακτηρίζεται απείρου κάλους και σπάνιας φυσικής ομορφιάς καθώς είναι ο 2^{ος} σε ποικιλία φυτών στην Ευρώπη.

Όλοι συμμετέχοντες στην ποιοτική έρευνα συμφώνησαν ότι ο χαρακτηρισμός της περιοχής ως προστατευόμενη συμβάλει στην προστασία της,

LIFE11 NAT/GR/1014 - ForOpenForests – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
"Το έργο συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής"

αντιμετωπίζοντας απειλές όπως η λαθροθηρία, η ανεξέλεγκτη συμπεριφορά των επισκεπτών, οι πυρκαγιές, η παράνομη βόσκηση, η παράνομη υλοτομία και γενικότερα οι ανθρωπίνες παρεμβάσεις στο περιβάλλον.

Οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι φορείς που εκπροσωπούν έχουν ενεργό ρόλο στη βιώσιμη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, με εξαίρεση τη Φθιώτική Αναπτυξιακή και το Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο Φθιώτιδας που εξέφρασαν την άποψη ότι η προστασία της περιοχής δεν άπτεται των αρμοδιοτήτων τους. Επίσης, πιστεύουν ότι καθοριστικό ρόλο στην προστασία της περιοχής παίζουν και οι τοπικοί κάτοικοι. Ο ρόλος των Δήμων έχει περιοριστεί σε αυτόν του «παρατηρητή» αφού τους έχουν αφαιρεθεί αρμοδιότητες. Τα Δημοτικά Διαμερίσματα εμπλέκονται στην πυροπροστασία και στον έλεγχο της παράνομης υλοτομίας.

Όπως είναι λογικό, το βασικό ρόλο στην επίβλεψη των προστατευόμενων περιοχών τον έχουν οι φορείς διαχείρισης, οι οποίοι σύμφωνα με τον εκπρόσωπο του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου Λαμίας έχουν τις παρακάτω αρμοδιότητες:

- Κατάρτιση και ευθύνη εφαρμογής των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής και των σχεδίων διαχείρισής της
- Μέριμνα για τη συλλογή, ταξινόμηση και επεξεργασία περιβαλλοντικών στοιχείων και δεδομένων για την περιοχή ευθύνης τους
- Παροχή γνωμοδοτήσεων κατά το στάδιο έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για έργα και δραστηριότητες που εμπíπτουν στην περιοχή ευθύνης τους
- Επικουρία των αρμόδιων αρχών στον έλεγχο της περιβαλλοντικής νομοθεσίας
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των κανονιστικών όρων και περιορισμών
- Κατάρτιση μελετών και ερευνών, καθώς και εκτέλεση τεχνικών ή άλλων έργων
- Ενημέρωση – ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και γενικότερα του κοινού για την αξία προστασίας της περιοχής
- Ανάληψη εκπόνησης ή εκτέλεσης εθνικών ή ευρωπαϊκών προγραμμάτων και δράσεων σχετικών με την περιοχή ευθύνης του
- Χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων στην ποιοτική έρευνα ισχυρίζεται ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης για την αποτελεσματικότερη προστασία των χαρακτηρισμένων περιοχών. Ένας από τους ερωτηθέντες αναφέρει το χαρακτηριστικό παράδειγμα ενός δάσους με βελανιδιές στη Γαλλία ως καλή πρακτική για τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη διαχείριση των δασών από έναν μοναδικό φορέα και την αποτελεσματική αντιμετώπιση της παράνομης υλοτομίας. Στην Ελλάδα, εμπλέκονται πολλοί φορείς στη διαχείριση των δασικών εκτάσεων και των οικοτόπων, με αποτέλεσμα να υπάρχει μετάθεση και πιθανή αλληλεπικάλυψη ευθυνών. Υπήρχαν βέβαια και οι εξαιρέσεις

ερωτηθέντων, που πιστεύουν ότι δε χρειάζεται να γίνει κάτι παραπάνω για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Υπάρχει και η άποψη, σύμφωνα με την οποία μπορεί να υπάρξει βελτίωση μέσα από την καλύτερη συνεργασία των φορέων της περιοχής με τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τις Περιβαλλοντικές Οργανώσεις. Οι κτηνοτρόφοι πρότειναν να επιτρέπεται η βόσκηση μόνο των προβάτων κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, τα οποία καταναλώνουν το ξερό χόρτο. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να απαγορεύεται η βόσκηση βοοειδών και κατσικιών, διότι τα συγκεκριμένα είδη βλάπτουν την ισορροπία του οικοσυστήματος.

Για το εάν βοήθησε ή όχι η την τοπική ανάπτυξη η ανακήρυξη της περιοχής ως προστατευόμενη, μερίδα των ερωτηθέντων απαντά θετικά διότι δημιουργήθηκαν υποδομές για τα χωριά τους, έγιναν αναγνωρίσιμα και γενικότερα βοηθήθηκαν μέσα από ήπιες παρεμβάσεις και δραστηριότητες φιλικές προς το περιβάλλον. Ως πλεονέκτημα αναφέρθηκε η αύξηση της σπάνιας χλωρίδας και πανίδας που απαντάται στις δυο περιοχές της έρευνας και ότι προστατεύονται τα υπό εξαφάνιση άγρια ζώα. Βέβαια, ο χαρακτηρισμός από μόνος του δε μπορεί να προσφέρει και πολλά αν δεν υπάρχει ολοκληρωμένος σχεδιασμός και συνολικό πλάνο δράσεων. Από την άλλη μεριά, αρκετοί ήταν και εκείνοι που πιστεύουν ότι δε βοήθησε καθόλου τις περιοχές τους. Αυτοί, που αντιπροσωπεύουν μεγάλο μέρος του δείγματος, αδυνατούν να εντοπίσουν κάποιο πλεονέκτημα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι ένας από τους ερωτηθέντες, ενώ πιστεύει ότι δε βοήθησε στην τοπική ανάπτυξη η ανακήρυξη των περιοχών ως προστατευόμενες, αναγνωρίζει ότι συνέβαλλε καθοριστικά στη μείωση της λαθροθηρίας.

12

Με το χαρακτηρισμό των περιοχών της έρευνας ως προστατευόμενες αποτρέπονται επιβλαβείς ανθρώπινες παρεμβάσεις, όπως για παράδειγμα η δημιουργία χώρων ταφής απορριμμάτων και η βελτίωση της διαχείρισης των τοπικών υδάτινων πόρων. Επίσης, σε συγκεκριμένες περιοχές, κυρίως στο Όρος Καλλίδρομο, αναπτύχθηκαν δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού, χωρίς όμως ταυτόχρονη οργανωμένη ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Παράλληλα, ξεκίνησε να ενημερώνεται και να ευαισθητοποιείται το ευρύ κοινό σε θέματα που αφορούν τη φύση και το περιβάλλον. Ένα άλλο πλεονέκτημα είναι και η διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, η προστασία των ειδών που είναι υπό εξαφάνιση και κυρίως των ενδημικών πτηνών και διατήρηση των ενδιαιτημάτων των άγριων ζώων.

Σημαντικές προτάσεις ακούστηκαν για τα μέτρα προστασίας των περιοχών όπως του Προέδρου του Δ.Δ. Ελευθεροχωρίου κον Παπαϊωάννου που μίλησε για δεξαμενές συγκέντρωσης όμβριων υδάτων που θα χρησιμοποιούνται για την πυρόσβεση καθώς και για βιολογική λίπανση. Εξίσου σημαντική ήταν και η άποψη του Αντιδημάρχου Αμφίκλειας-Ελάτειας για εγκατάσταση συστήματος παρακολούθησης με κάμερες στα σημεία πρόσβασης. Αρκετοί είναι αυτοί που μιλάνε για περισσότερες αρμοδιότητες στους φορείς που εμπλέκονται άμεσα. Άλλες προτάσεις αναφέρθηκαν στην προώθηση και υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας και προγραμμάτων επόπτευσης και φύλαξης, στην αειφόρο χρήση των οικοσυστημάτων των προστατευόμενων περιοχών και γενικότερα, στη

LIFE11 NAT/GR/1014 - ForOpenForests – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
"Το έργο συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής"

συμβατή με την προστασία και διατήρηση, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών.

Στην ερώτηση για το εάν έχει δημιουργήσει προβλήματα στις δραστηριότητές η ανακήρυξη της περιοχής ως προστατευόμενη η πλειονότητα των απαντήσεων είναι πως όχι και θεωρούν ότι αντίθετα τους έχει βοηθήσει. Με εξαίρεση τον Πρόεδρο των κτηνοτρόφων λόγω των προστίμων που καλούνται να πληρώσουν για τα κοπάδια που μπαίνουν στον Δρυμό, τον Πρόεδρο του Δ. Δ. Ελευθεροχωρίου, κτηνοτρόφο στο επάγγελμα για το φόβο απαγόρευσης της βόσκησης των ζώων σε κάποιες περιοχές, καθώς και τον Πρόεδρο του Δ.Δ. Νεοχωρίου για τους χώρους κατασκήνωσης που παρουσίασε το πρόγραμμα LIFE να αλλάξουν για να μην δημιουργηθούν προβλήματα από τα σκυλιά που τους παραχώρησε ο Αρκτούρος για την προστασία των προβάτων από τους λύκους.

Για το πώς βλέπουν την κατάσταση των περιοχών σε ορίζοντα πενταετίας η πλειονότητα ήταν αρνητική λέγοντας πως δεν θα γίνει τίποτα. Κάποιοι αναφέρθηκαν στο ότι θα πρέπει τουλάχιστον να επισκευαστούν οι δρόμοι των χωριών για την εύκολη προσβασιμότητα στον Εθνικό Δρυμό Οίτης και στο Όρος Καλλίδρομο. Εδώ η Πρόεδρος του Δ.Δ. Υπάτης αναφέρθηκε και στην ιδιαίτερη συμβολή της τοποθέτησης πινακίδων και της δημιουργίας του info kiosk, δράση που όπως είπε έχει κάνει αναφορά το πρόγραμμα LIFE. Επίσης, οι συμμετέχοντες στην έρευνα υπογραμμίζουν την ανάγκη ενημέρωσης της κοινής γνώμης και κυρίως των τοπικών κατοίκων για οποιαδήποτε μορφή ήπιας ανάπτυξης των γύρω χωριών.

13

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πρωτογενούς ποιοτικής έρευνας στην προστατευόμενη περιοχή δραστηριοποιούνται κτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι, γεωργοί, υλοτόμοι, ψαράδες, «μανιταράδες», κυνηγοί, ορειβατικοί σύλλογοι, περιβαλλοντικές ομάδες, ιδιώτες, ερευνητές, επισκέπτες, δασαρχείο και διάφοροι άλλοι φορείς.

Όσον αφορά τις απειλές για το φυσικό περιβάλλον αναφέρθηκαν η φωτιά, η παράνομη υλοτομία, η λαθροθηρία, η ανεξέλεγκτη βόσκηση, τα απορρίμματα, η άναρχη δόμηση, οι κακές πρακτικές της γεωργίας, η ανεξέλεγκτη επισκεψιμότητα, η ανεξέλεγκτη βιομηχανία και ένα μικρό ποσοστό μίλησε για τον ανθρωπινό παράγοντα που αποτελεί βασική απειλή.

Τέλος, άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι σχεδόν όλοι συμμετέχοντες στην έρευνα αγκάλιασαν τη δράση αυτή του έργου For Open Forest, εκφράζοντας το ενδιαφέρον τους με ερωτήσεις αναφορικά με το Πρόγραμμα LIFE. Θεωρούν ότι η υλοποίηση τέτοιων έργων μπορεί να ωφελήσει τον τόπο τους. Σαφώς υπήρξαν και φορείς που έδειξαν μειωμένο ενδιαφέρον και αντιμετώπισαν με επιφυλακτικότητα ακόμη και τη συμμετοχή τους στην ημι-δομημένη συνέντευξη.

4.2. Ποσοτική Έρευνα

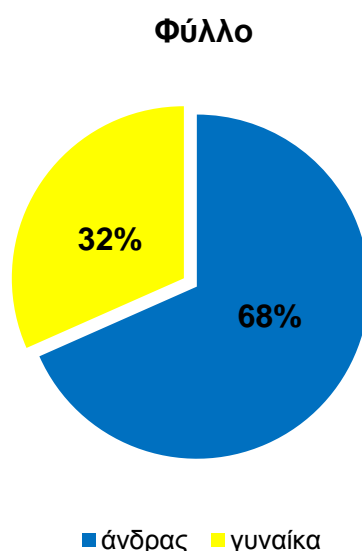
Για τη συλλογή των πρωτογενών ποσοτικών δεδομένων, πραγματοποιήθηκε ξεχωριστή έρευνα σε δύο διαφορετικά δείγματα. Το πρώτο δείγμα αποτελείται από κατοίκους των περιοχών στόχου της έρευνας και το δεύτερο δείγμα από επισκέπτες. Σε αυτό το κεφάλαιο, αναλύονται τα αποτελέσματα των δύο δειγμάτων της ποσοτικής έρευνας, που πραγματοποιήθηκε στον Εθνικό Δρυμό Οίτης και στο Όρος Καλλίδρομο.

4.2.1 Η άποψη της τοπικής κοινωνίας για την περιβαλλοντική προστασία στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Οίτης και του Όρους Καλλίδρομου

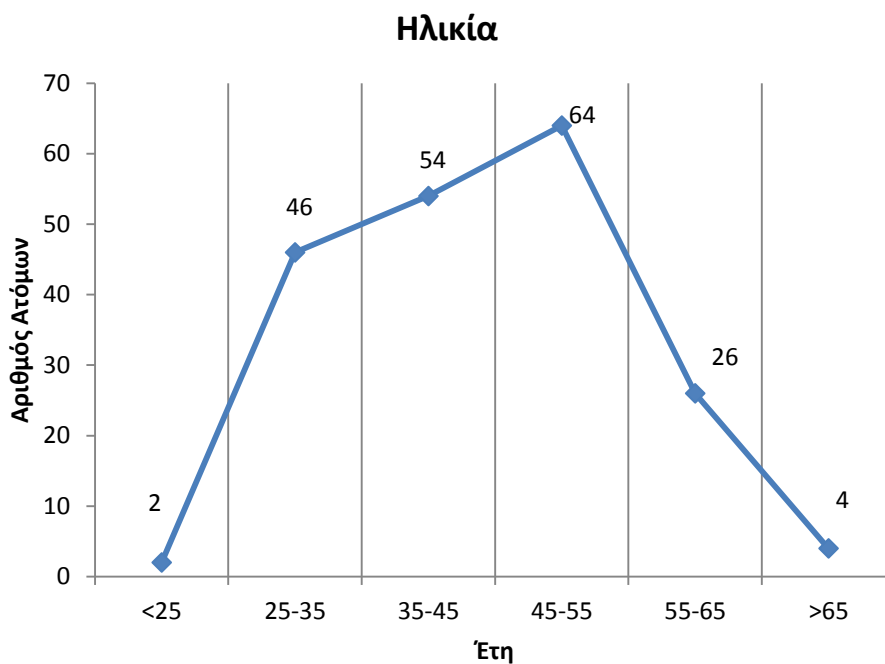
Κατά τη δημιουργία της δομής διακυβέρνησης ενός συστήματος, σημαντικό στοιχείο αποτελούν οι απόψεις της τοπικής κοινωνίας, ως εμπλεκόμενος φορέας του εκάστοτε συστήματος. Στο πλαίσιο της Δράσης Α.11, πραγματοποιήθηκε έρευνα της στάσης της τοπικής κοινωνίας αναφορικά με τις αντιλήψεις περί απειλής των ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας του έργου, με τη βοήθεια δομημένου ερωτηματολογίου. Τα αποτελέσματα των συγκεντρωθέντων ερωτηματολογίων αναλύθηκαν με το πρόγραμμα Microsoft Excel και το στατιστικό πακέτο SPSS και παρουσιάζονται παρακάτω.

Το πλήθος του δείγματος αποτέλεσαν 196 κάτοικοι των περιοχών που τελούν υπό προστασία. Οι ερωτηθέντες επιλέχθηκαν τυχαία και τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και εμπιστευτικά. Το 68% ήταν άνδρες και το 32% γυναίκες. Η ηλικία των ερωτηθέντων ως επί το πλείστον ήταν 25-65 ετών, ενώ το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος παρουσιάστηκε ανώτερο και ανώτατο (Διαγράμματα 4.2.1-4.2.4).

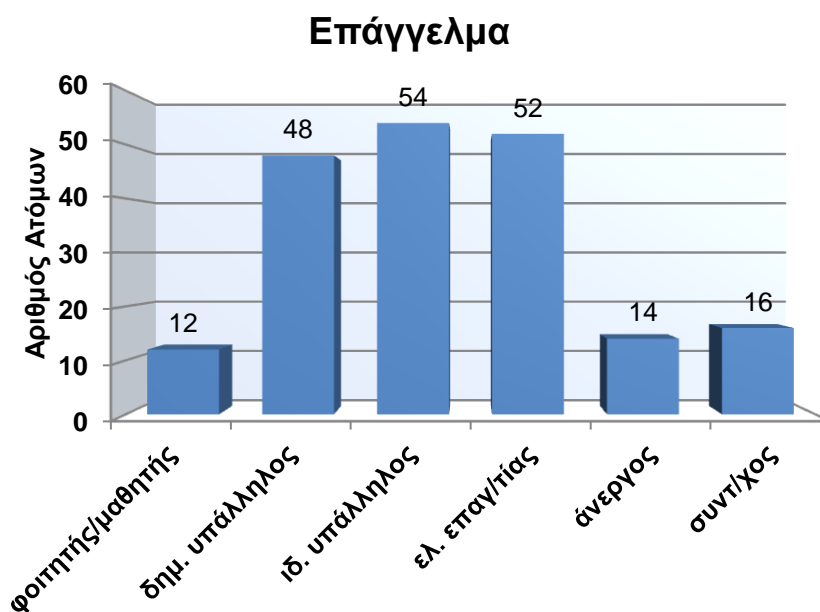
14

Διάγραμμα 4.2.1.1: Προσδιορισμός Φύλου

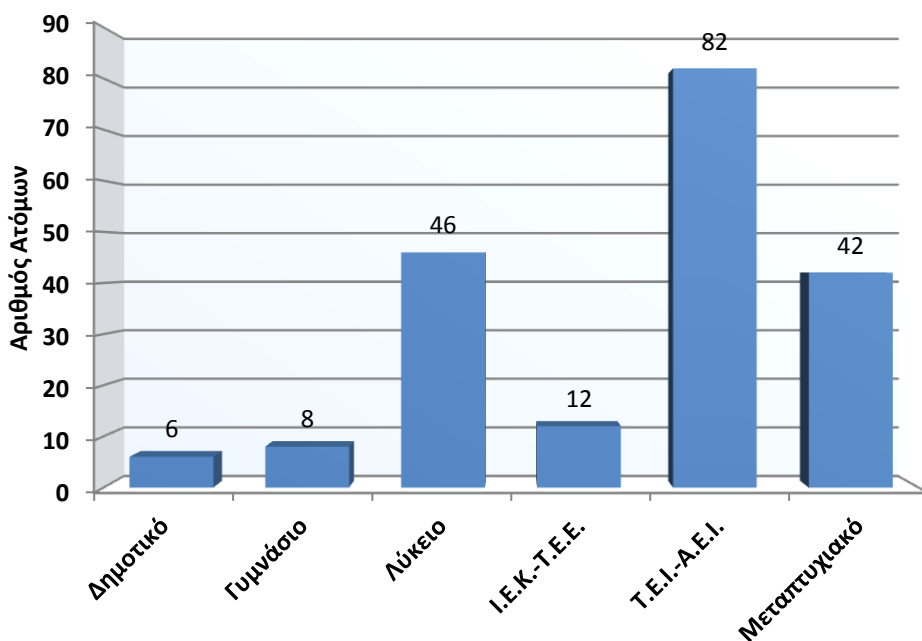

Διάγραμμα 4.2.1.2: Προσδιορισμός Ηλικίας

Διάγραμμα 4.2.1.3: Προσδιορισμός Επαγγέλματος

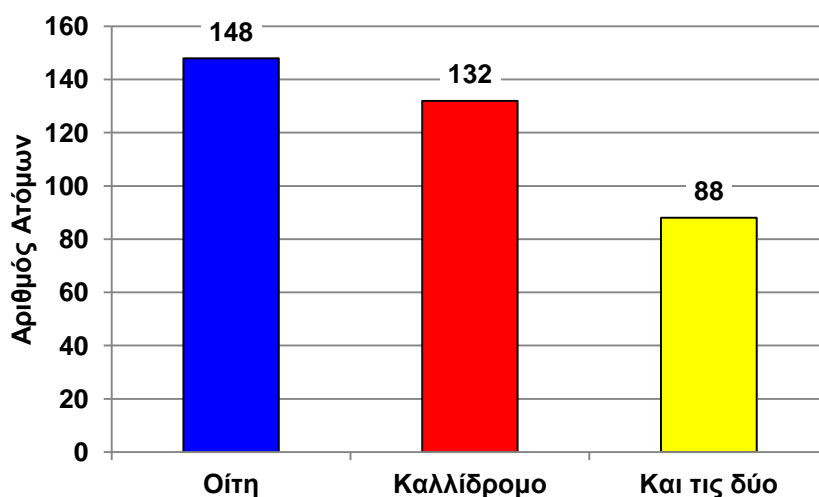
Μορφωτικό Επίπεδο

Διάγραμμα 4.2.1.4: Προσδιορισμός Μορφωτικού Επιπέδου

Αρχικό ζητούμενο του ερωτηματολογίου αποτέλεσε ο διαχωρισμός των επισκεπτών των δυο περιοχών δράσης, Εθνικός Δρυμός Οίτης και Όρος Καλλίδρομο. Ο Εθνικός Δρυμός Οίτης κατέγραψε 148 επισκέπτες, το Όρος Καλλίδρομο 132, ενώ 88 κάτοικοι των γύρω περιοχών δήλωσαν πως επισκέπτονται και τις δύο περιοχές δράσης (Διάγραμμα 4.2.1.5).

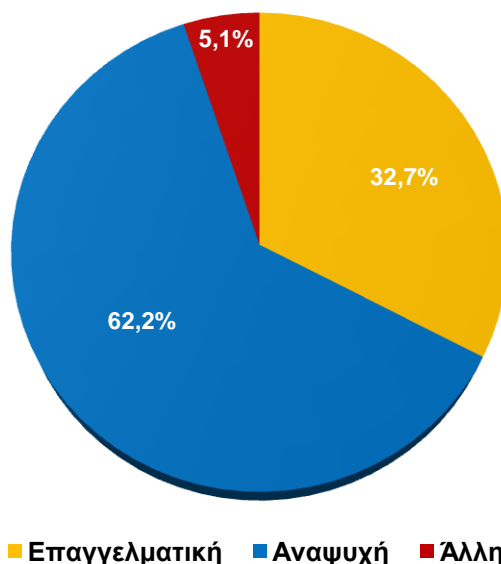
Επισκέπτεστε την περιοχή

Διάγραμμα 4.2.1.5: Επισκεψιμότητα Περιοχών Δράσης

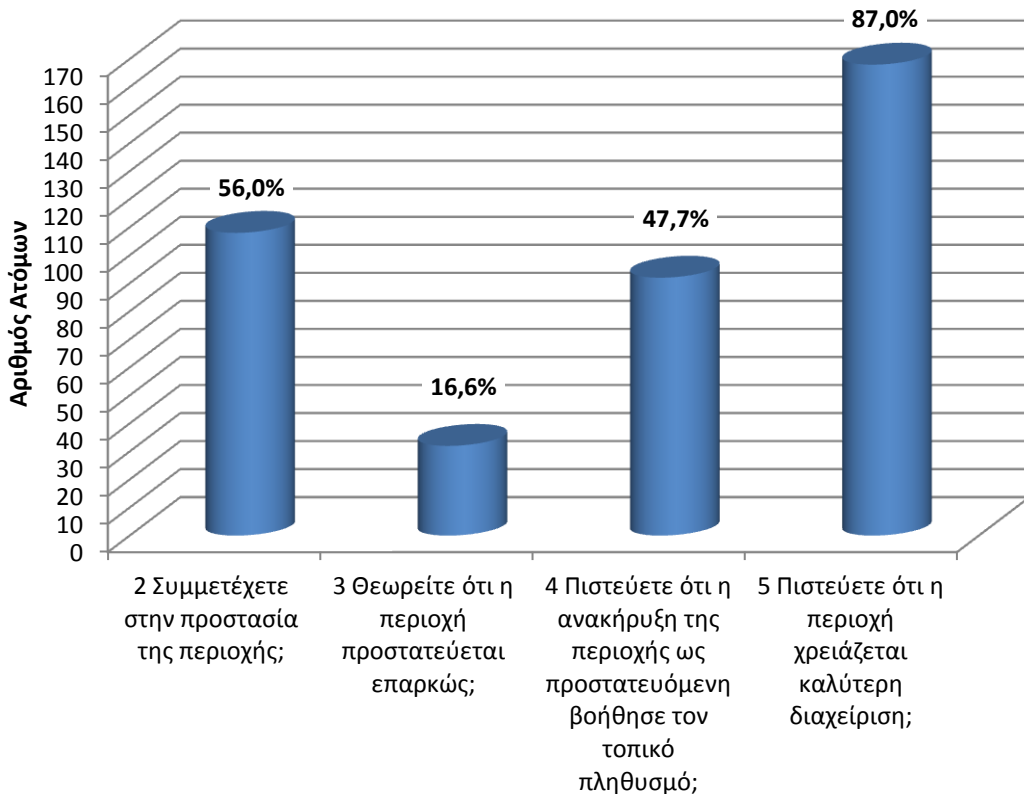
Σε ερώτηση για τη σχέση της τοπικής κοινωνίας με τις περιοχές, η πλειονότητα των ερωτηθέντων (62,2%) απάντησε ότι επισκέπτεται τις περιοχές για λόγους αναψυχής ενώ ένα ποσοστό της τάξης του 32,7% απάντησε πως έχει σχέση επαγγελματική. Στο σύνολο των ερωτηθέντων, οι δέκα (5,1%) απάντησαν ότι έχουν κάποια άλλη σχέση, ενώ προσδιόρισαν με ελεύθερη τοποθέτηση τη σχέση τους με τις περιοχές ενδιαφέροντος (Διάγραμμα 4.2.1.6).

Ποια είναι η σχέση σας με την περιοχή;

Διάγραμμα 4.2.1.6: Σχέσεις των ερωτηθέντων με τις περιοχές

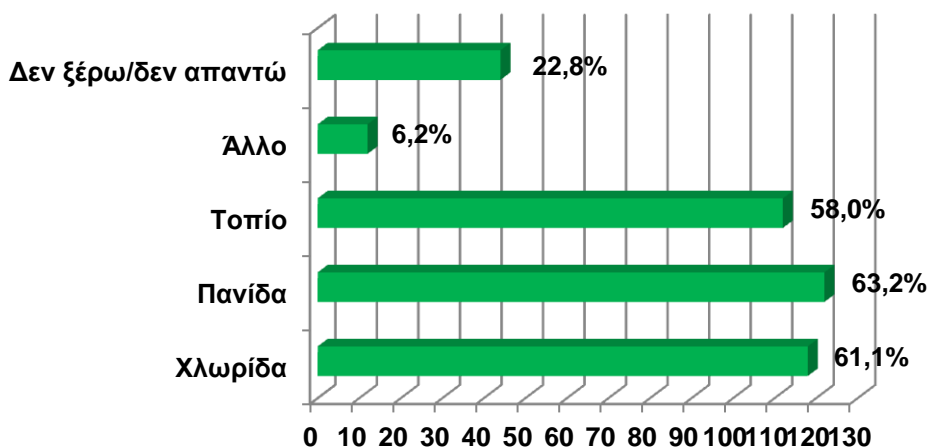
Οι ερωτήσεις που ακολούθησαν (2-5), αφορούσαν τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Σε ερώτηση σχετική με τη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στην προστασία των περιοχών, πάνω από τους μισούς ερωτηθέντες (56%) απάντησαν πως συμμετέχουν στις δράσεις προστασίας των περιοχών, ενώ μόλις το 16,6% από αυτούς, θεωρεί ότι οι περιοχές προστατεύονται επαρκώς. Επιπλέον, σχεδόν το μισό δείγμα (47,7%) θεωρεί ότι η ανακήρυξη των περιοχών ως προστατευόμενες, ωφέλησε τον τοπικό πληθυσμό. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, πως η συντριπτική πλειονότητα των ερωτηθέντων (87%) πιστεύει πως οι περιοχές αυτές χρήζουν ορθότερης διαχείρισης (Διάγραμμα 4.2.1.7).

Διάγραμμα 4.2.1.7: Ερωτήσεις Διαχείρισης Περιοχών

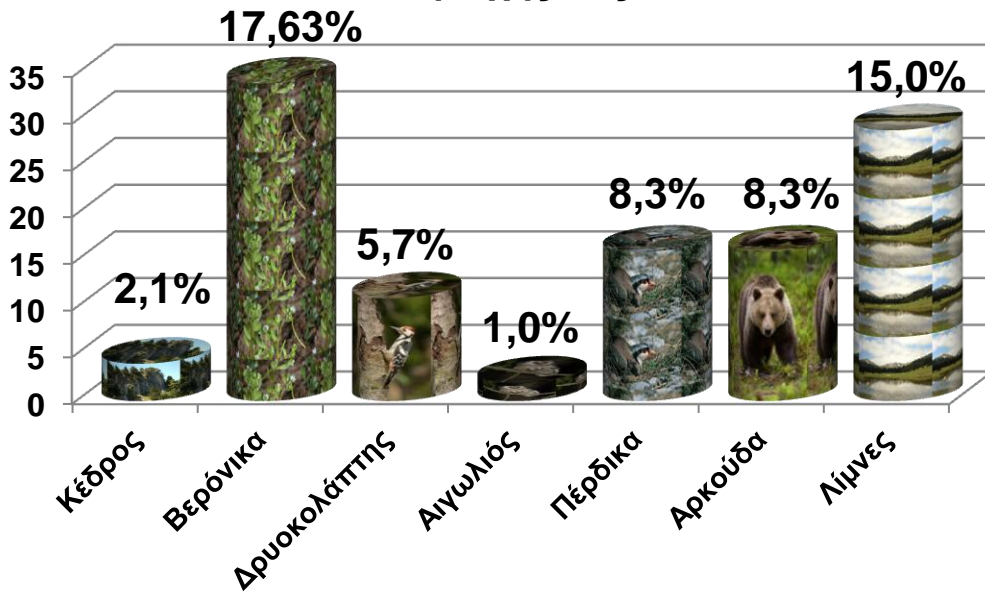
Στα διαγράμματα που ακολουθούν, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα σχετικά με τις γνώσεις της τοπικής κοινωνίας περί των σημαντικών ειδών και στοιχείων των περιοχών προστασίας. Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, ζητήθηκε σε ελεύθερη επιλογή να καταγραφούν τα είδη χλωρίδας, πανίδας καθώς και άλλων στοιχείων της περιοχής τα οποία γνωρίζουν οι ερωτηθέντες.

Αναφέρετε τα σημαντικά είδη και στοιχεία της περιοχής σας

Διάγραμμα 4.2.1.8: Σημαντικά Είδη και Στοιχεία Περιοχών

Αναφέρετε τα σημαντικά είδη και στοιχεία της περιοχής σας

Διάγραμμα 4.2.1.9: Προσδιορισμός Ειδών και Στοιχείων

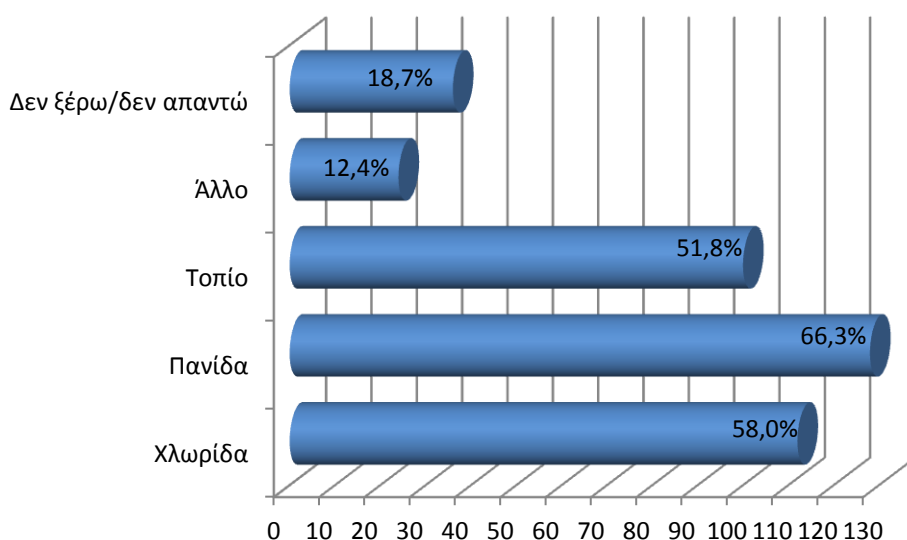
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η τοπική κοινωνία δείχνει ενημερωμένη σχετικά με τα σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας των περιοχών καθώς και για άλλα στοιχεία. Οι αναφορές περί άγριων ζώων και πτηνών αποτυπώνονται στο 63,2%, με περισσότερες αναφορές στην Πέρδικα και στην Αρκούδα (8,3%), ενώ ακολουθούν ο Δρυοκολάπτης με 5,7% και ο Αιγωλιός με 1%.

Όσον αφορά τη σημαντική χλωρίδα των περιοχών αυτών, απαντάται σε ποσοστό 61,1%, και συγκεκριμένα το είδος Βερόνικα και ο Κέδρος με ποσοστά 17,63% και 2,1% αντίστοιχα.

Σημαντικό στοιχείο των περιοχών αποτελούν και οι λίμνες, σύμφωνα με το 15% των ερωτηθέντων, καθώς και το τοπίο των περιοχών στο σύνολό του (58%).

Εν συνεχεία του προσδιορισμού των σημαντικών ειδών και στοιχείων, οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν για την προστασία των ειδών αυτών (Διάγραμμα 4.2.1.10). Όσοι ανέφεραν τα είδη και στοιχεία των περιοχών τους, παρουσιάστηκαν υπέρ της προστασίας τους, σε αντίστοιχα ποσοστά (51,8% για το τοπίο, 66,3% για την πανίδα και 58% για τη χλωρίδα).

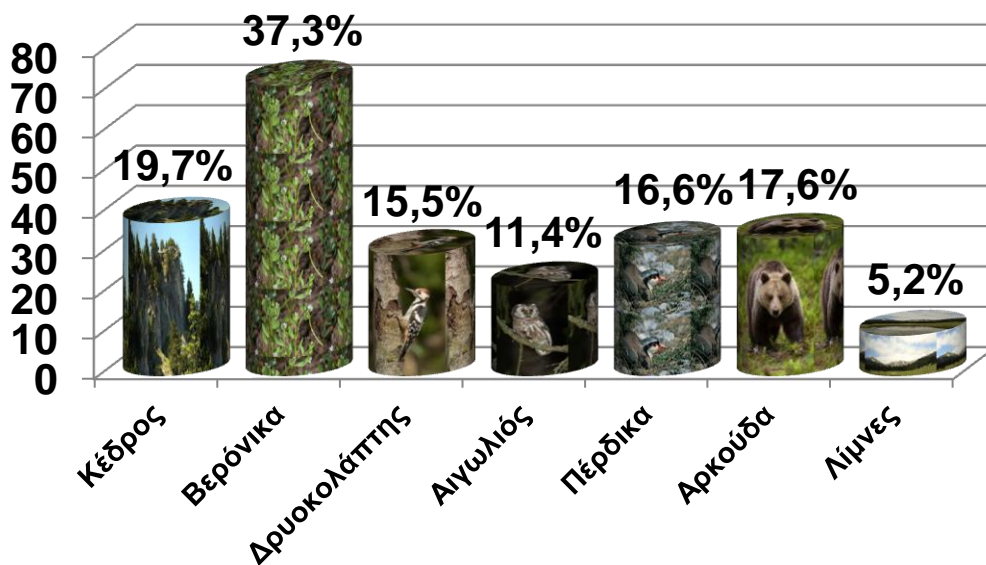
Ποιο από αυτά τα είδη και στοιχεία θα θέλατε να προστατευθούν;

Διάγραμμα 4.2.1.10: Πρόθεση Προστασίας Ειδών και Στοιχείων

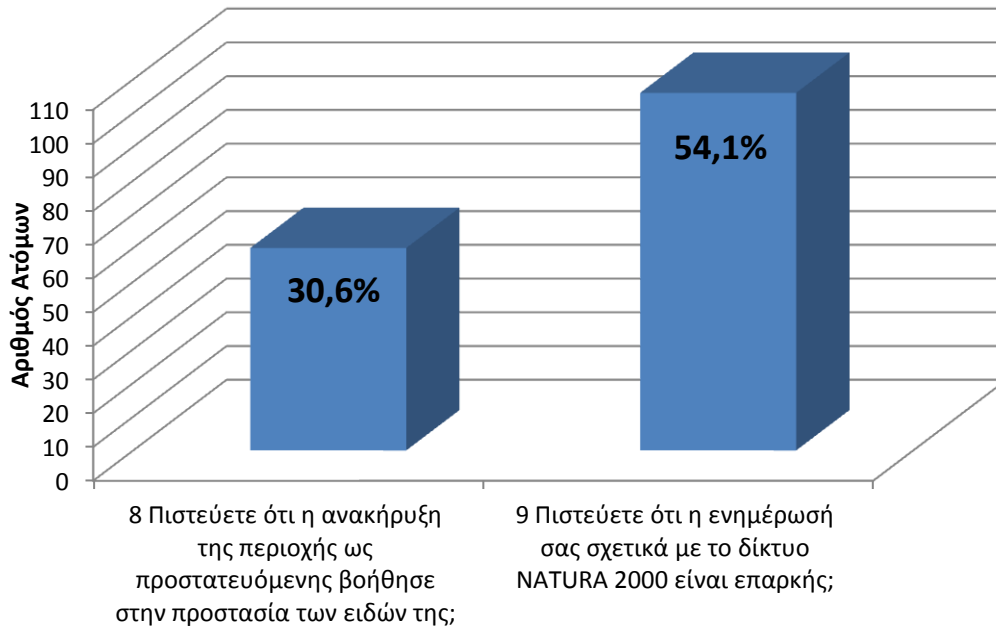
Πιο συγκεκριμένα, το 37,3% του τοπικού πληθυσμού θα ήθελε να προστατευθεί το είδος Βερόνικα και το 19,7% ο Κέδρος. Όσον αφορά την πανίδα, το 15,5% τάχθηκε υπέρ της προστασίας του Δρυοκολάπτη, 11,4% για τον Αιγωλιό, 16,6% για την Πέρδικα και 17,6% για την Αρκούδα (Διάγραμμα 7). Αξιοσημείωτο είναι το μικρό ποσοστό (5,2%) της τάσης προστασίας των λιμνών των περιοχών, θεωρώντας ίσως ότι είναι δευτερεύουσας σημασίας.

Ποιο από αυτά τα είδη και στοιχεία θα θέλατε να προστατευθούν;

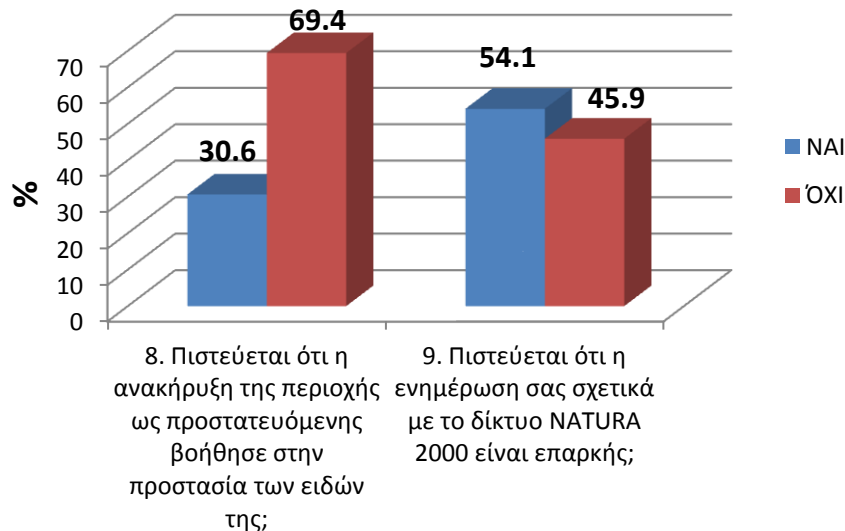

Διάγραμμα 4.2.1.11: Είδη προς Προστασία

Σύμφωνα με τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα, το 54,1% των ερωτηθέντων δήλωσε επαρκώς ενημερωμένο σχετικά με το δίκτυο των περιοχών NATURA 2000. Ωστόσο, η ανακήρυξη των περιοχών ως προστατευόμενων, δεν βοήθησε επαρκώς στην προστασία των ειδών χλωρίδας και πανίδας, γεγονός το οποίο αντικατοπτρίζεται στο ποσοστό του 30,6%.

Διάγραμμα 4.2.1.12: Προστασία Δικτύου NATURA 2000

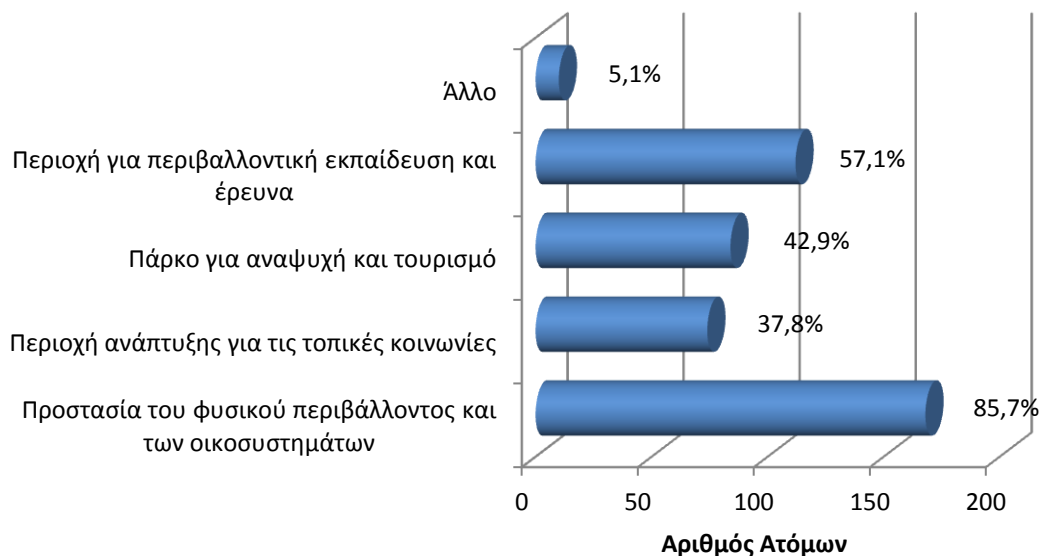

Διάγραμμα 4.2.1.13: Συμβολή Προστατευόμενων περιοχών και περιοχών Δικτύου NATURA 2000 στην προστασία των ειδών και επάρκεια σχετικής ενημέρωσης

Επιπρόσθετα, το 85,7% του τοπικού πληθυσμού θεωρεί ότι ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο, είναι περιοχές προστασίας του φυσικού *LIFE11 NAT/GR/1014 - ForOpenForests – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης* "Το έργο συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής"

περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων λόγω του ότι ανήκουν στο δίκτυο NATURA 2000. Σε ποσοστό 57,1% πιστεύουν ότι είναι περιοχές οι οποίες ενδείκνυνται για περιβαλλοντική εκπαίδευση και έρευνα, ενώ ακολουθούν οι απόψεις περί αναψυχής και τουρισμού καθώς και ανάπτυξης για τις τοπικές κοινωνίες, με 42,9% και 37,8% αντίστοιχα (Διάγραμμα 4.2.1.14).

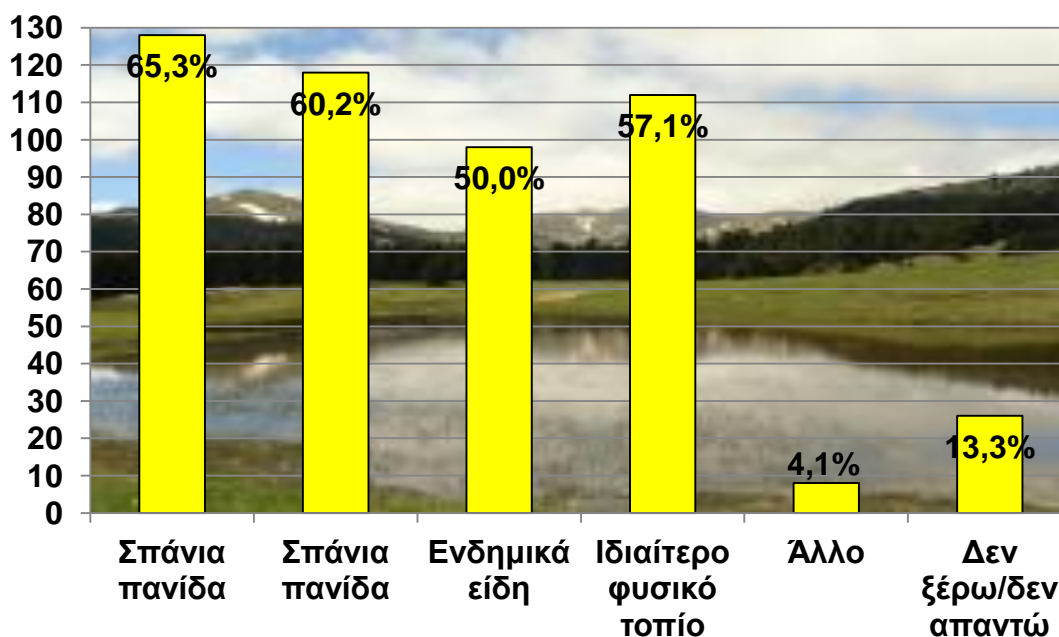
Ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο είναι περιοχές του δικτύου NATURA 2000. Τι πιστεύετε ότι σημαίνει το παραπάνω;

Διάγραμμα 4.2.1.14: Σημασία Περιοχών Δικτύου NATURA 2000

Οι λόγοι για τους οποίους η τοπική κοινωνία πιστεύει ότι ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο βρίσκονται υπό καθεστώς προστασίας, παρουσιάζονται μοιρασμένοι. Το 65,3% θεωρεί ότι οι περιοχές προστατεύονται λόγω της σπάνιας πανίδας και το 60,2% λόγω της σπάνιας χλωρίδας. Το 50% απάντησε τα ενδημικά είδη, ενώ το 57,1% πιστεύει ότι οι περιοχές προστατεύονται λόγω του ιδιαίτερου φυσικού τοπίου. Το 13,3% του δείγματος φάνηκε ανενημέρωτο ή απρόθυμο να απαντήσει στην συγκεκριμένη ερώτηση.

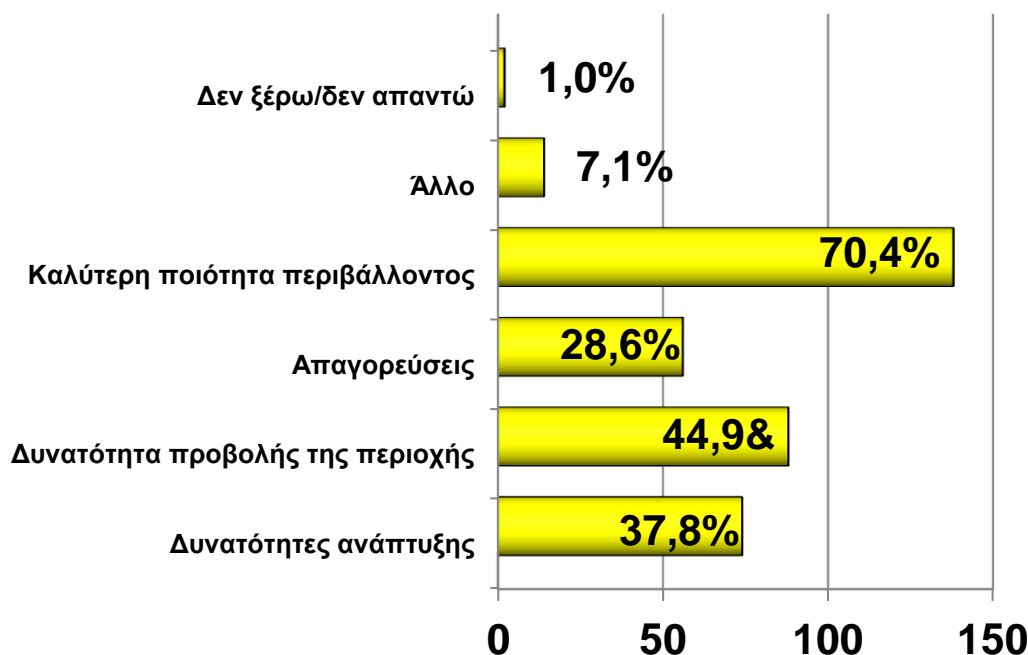
Γνωρίζετε τους λόγους για τους οποίους ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο βρίσκονται υπό καθεστώς προστασίας;

Διάγραμμα 4.2.1.15: Λόγοι Προστασίας Περιοχών

Η μεγάλη πλειονότητα της τοπικής κοινωνίας θεωρεί πως η ανακήρυξη των περιοχών ως προστατευόμενων, ισοδυναμεί με καλύτερη ποιότητα του περιβάλλοντος της περιοχής. Το 44,9% του δείγματος πιστεύει πως η ανακήρυξη δίνει δυνατότητες προβολής των περιοχών ενώ το 37,8% προσβλέπει στην ανάπτυξη. Στον αντίποδα, ένα ποσοστό της τάξης του 28,6% θεωρεί πως η προστασία ισοδυναμεί με διάφορες απαγορεύσεις (Διάγραμμα 4.2.1.16).

Τι σημαίνει για εσάς η ανακήρυξη της περιοχής ως προστατευόμενη;

Διάγραμμα 4.2.1.16: Σημασία Ανακήρυξης Περιοχών ως Προστατευόμενες

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η τοπική κοινωνία εμφανίζεται πρόθυμη και θετικά σκεπτόμενη στην δυνατότητα συμμετοχής σε δράσεις προστασίας των περιοχών (Διάγραμμα 4.2.1.17). Η πρόθεση για συμμετοχή των κατοίκων σε προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης έφτασε το 64,3% και η δυνατότητα συμμετοχής τους σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με θέμα την προστασία των περιοχών, το 63,3%. Τέλος, το 57,1% των ερωτηθέντων δηλώνει πρόθυμο να βοηθήσει σε αναδασώσεις των περιοχών και το 46,9% σε δράσεις συλλογής απορριμμάτων.

Σε ποιές από τις παρακάτω δράσεις για την προστασία της περιοχής θα συμμετείχατε;

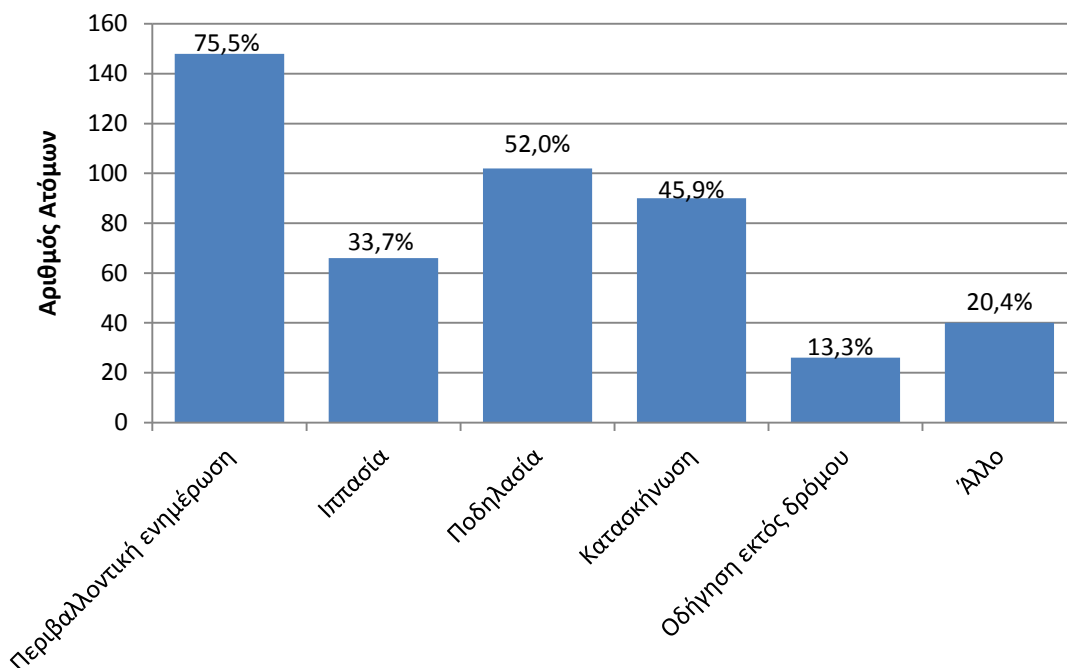

Διάγραμμα 4.2.1.17: Συμμετοχή σε Δράσεις Προστασίας

Η τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου αφορούσε σε προτάσεις δραστηριοτήτων και υποδομών οι οποίες ενδεχομένως να οδηγούσαν στην αναβάθμιση των δύο περιοχών. Η περιβαλλοντική ενημέρωση θεωρήθηκε από το 75,5% των ερωτηθέντων ως βασική μελλοντική δραστηριότητα, ενώ ακολούθησε η ποδηλασία και η κατασκήνωση με 52% και 45,9% αντιστοίχως. Εναλλακτικές δραστηριότητες όπως η ιππασία και η οδήγηση εκτός δρόμου συγκέντρωσαν το 33,7% και 13,3% (Διάγραμμα 4.2.1.18).

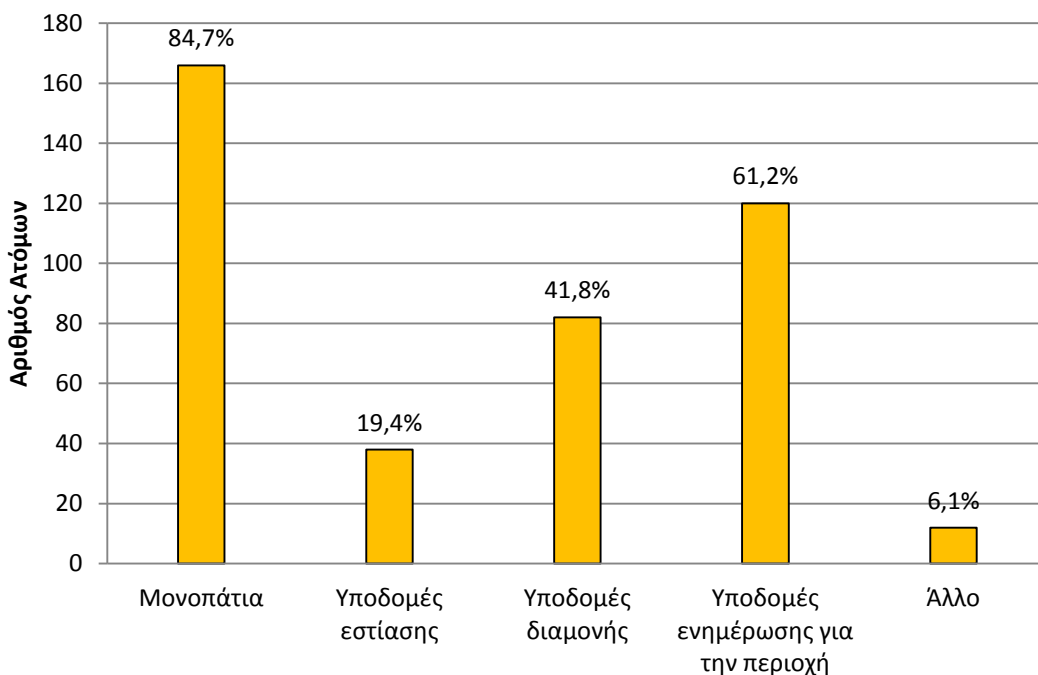
Επιπλέον η τοπική κοινωνία πρότεινε την αναβάθμιση των μονοπατιών σε ποσοστό 84,7%, θεωρούμενη ως υποδομή μείζονος σημασίας για τις προστατευόμενες περιοχές (Διάγραμμα 4.2.1.19). Οι υποδομές ενημέρωσης των επισκεπτών συγκέντρωσε το 61,2%, ενώ αρκετοί ήταν και οι ερωτηθέντες κάτοικοι οι οποίοι θεώρησαν σημαντική την αναβάθμιση των υποδομών διαμονής (41,8%) και εστίασης (19,4%).

Ποιές δραστηριότητες προτείνετε να αναπτυχθούν στην περιοχή;

Διάγραμμα 4.2.1.18: Προτάσεις Δραστηριοτήτων για Ανάπτυξη των Περιοχών

Ποιές υποδομές προτείνετε να αναβαθμιστούν στην περιοχή;

Διάγραμμα 4.2.1.19: Προτάσεις Αναβάθμισης των Περιοχών

Τέλος, η τοπική κοινωνία των προστατευόμενων περιοχών θεωρεί πως υπάρχουν πολλές σημαντικές απειλές για τους τόπους τους. Σύμφωνα με τη γνώμη του πληθυσμού, τη σημαντικότερη απειλή αποτελούν τα απορρίμματα με 78,6% και ακολουθεί η υλοτομία με 72,4% της κοινής γνώμης. Το παράνομο κυνήγι αποτελεί απειλή για το 64,3% των κατοίκων και εν συνεχεία οι πυρκαγιές και η ανεξέλεγκτη πρόσβαση με 61,2% και 55,1% αντίστοιχα. Ως επιπλέον απειλή θεωρήθηκε η βόσκηση (40,8%) και η συλλογή φυτών (25,5%).

Ποιές κατά τη γνώμη σας είναι οι σημαντικότερες απειλές για την περιοχή;

27

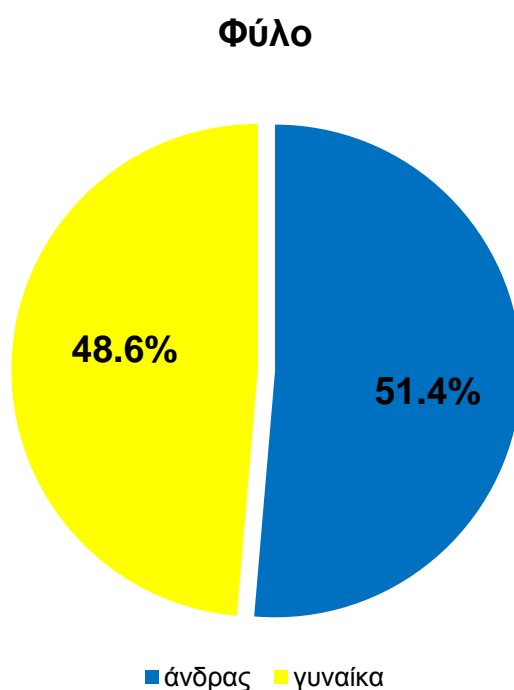
Διάγραμμα 4.2.1.20: Σημαντικότερες Απειλές των Περιοχών

4.2.2 Η άποψη των επισκεπτών για την περιβαλλοντική προστασία στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Οίτης και του Όρους Καλλίδρομου

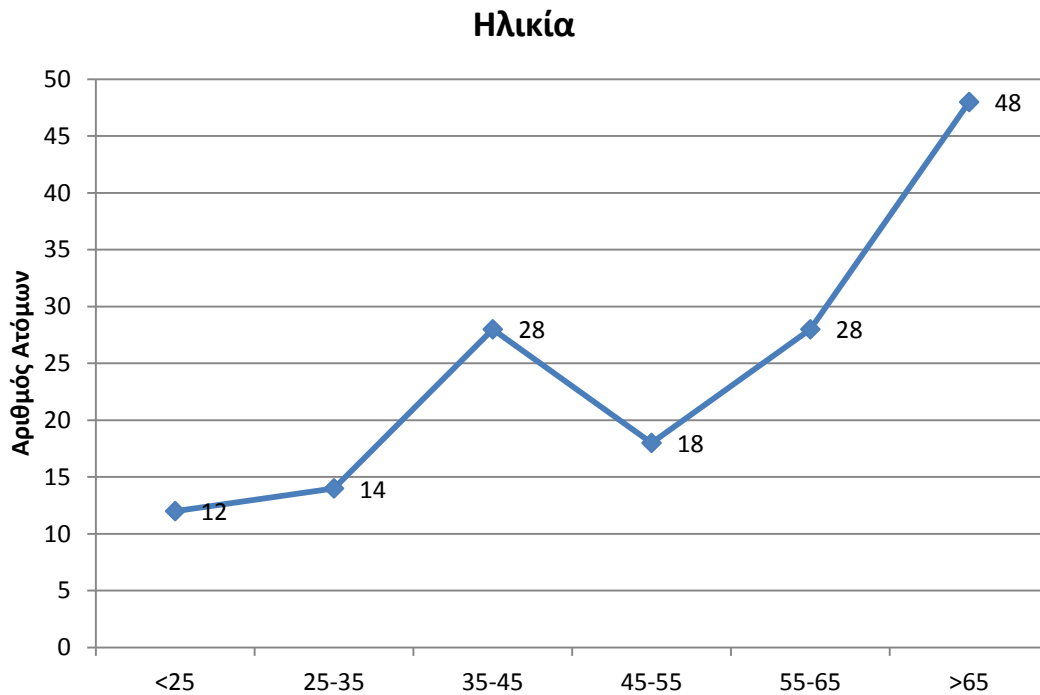
Όπως έχει ήδη αναφερθεί, στο πλαίσιο της Δράσης Α.11, πραγματοποιήθηκε παράλληλη έρευνα της άποψης των επισκεπτών των περιοχών **Εθνικού Δρυμού Οίτης και Όρους Καλλίδρομου**, η οποία αφορούσε τις αντιλήψεις περί απειλής των ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας του έργου, με τη βοήθεια δομημένου ερωτηματολογίου.

Τα συμπεράσματα από τα ερωτηματολόγια που αφορούν την άποψη της τοπικής κοινωνίας για την περιβαλλοντική προστασία των δύο υπό προστασία περιοχών, θα ήταν ημιτελή χωρίς την γνώμη των επισκεπτών των περιοχών δράσης. Σε συνέχεια των απόψεων του τοπικού πληθυσμού των περιοχών, δόθηκαν ερωτηματολόγια σε διάφορους επισκέπτες. Τα αποτελέσματα των συγκεντρωθέντων ερωτηματολογίων αναλύθηκαν με το πρόγραμμα Microsoft Excel και το στατιστικό πακέτο SPSS και παρουσιάζονται παρακάτω.

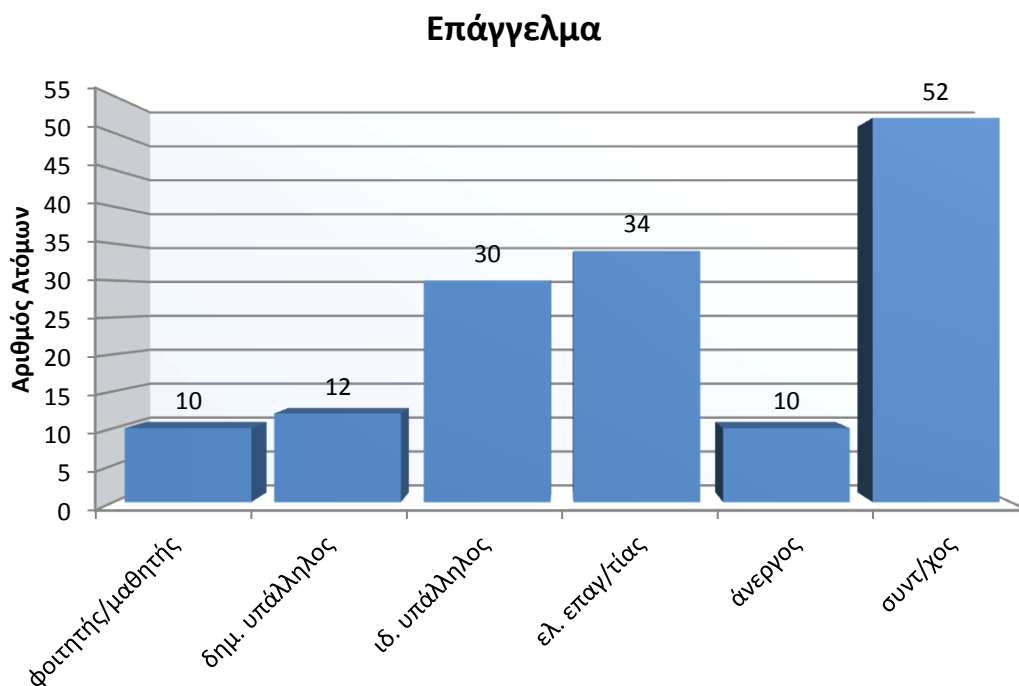
Το δείγμα των επισκεπτών αποτέλεσαν 148 άτομα τυχαίας επιλογής. Το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο και εμπιστευτικό. Οι ερωτηθέντες επισκέπτες αποδείχτηκαν ισομερώς κατανομημένοι σε άνδρες και γυναίκες (Διάγραμμα 4.2.2.1). Η πλειονότητα των επισκεπτών ήταν ηλικίας μεγαλύτερης των 35 ετών, ενώ σχεδόν το 1/3 (48 επισκέπτες), δήλωσε άνω των 65 ετών. Οι περισσότεροι επισκέπτες των περιοχών δήλωσαν ανώτερο και ανώτατο επίπεδο μόρφωσης (Διαγράμματα 4.2.2.2-4.2.2.3.).

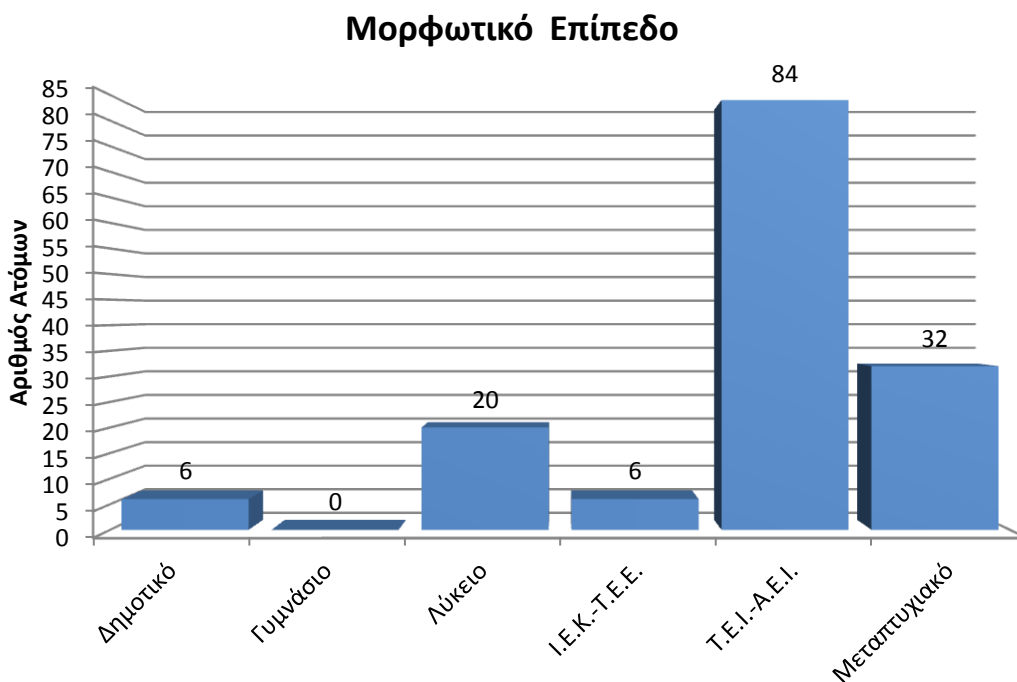
Διάγραμμα 4.2.2.1: Προσδιορισμός Φύλου

Διάγραμμα 4.2.2.2: Προσδιορισμός Ηλικίας

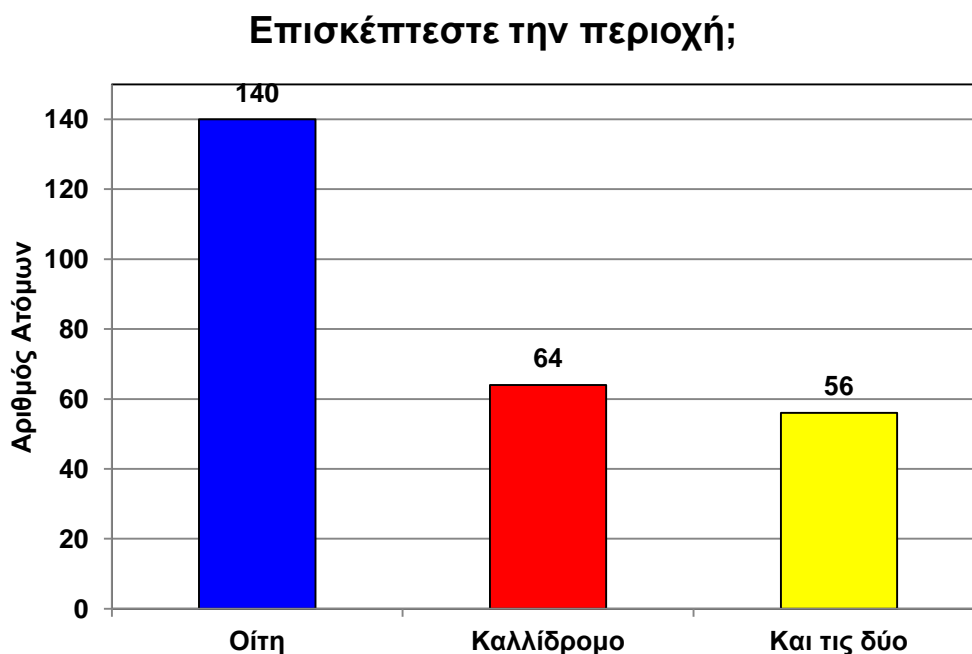

Διάγραμμα 4.2.2.3: Προσδιορισμός Επαγγέλματος

Διάγραμμα 4.2.2.4: Προσδιορισμός Μορφωτικού Επιπέδου

Μεγαλύτερη επισκεψιμότητα παρουσίασε ο Εθνικός Δρυμός Οίτης με 140 άτομα και ακολούθησε το Όρος Καλλίδρομο με 64 επισκέπτες, ενώ 56 από τους ερωτηθέντες δήλωσαν πως επισκέπτονται και τις δύο προστατευόμενες περιοχές.

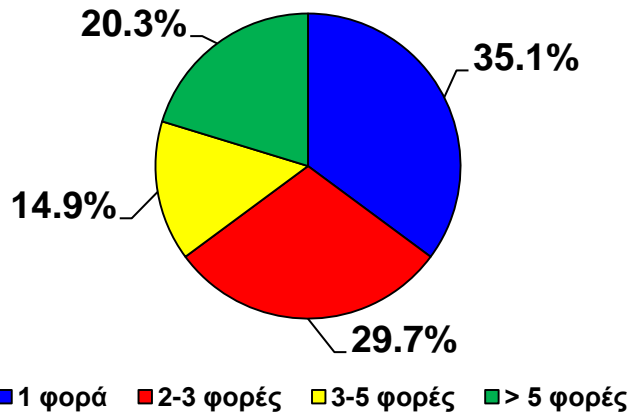

Διάγραμμα 4.2.2.5: Επισκεψιμότητα Περιχών Δράσης

Κατά την τελευταία διετία, το 35,1% των ερωτηθέντων δήλωσε πως επισκέφθηκε τις περιοχές μία φορά, σε αντίθεση με το 64,9% οι οποίοι έχουν *LIFE11 NAT/GR/1014 - ForOpenForests – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης* "Το έργο συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής"

επισκεφτεί τις περιοχές περισσότερες από δύο φορές. Μάλιστα, αρκετοί (20,3%) είναι αυτοί οι οποίοι έχουν παρευρεθεί στις περιοχές δράσης περισσότερες από πέντε φορές, κατά την τελευταία διατία (Διάγραμμα 4.2.2.6).

Πόσες φορές έχετε επισκεφθεί την περιοχή την τελευταία διατία

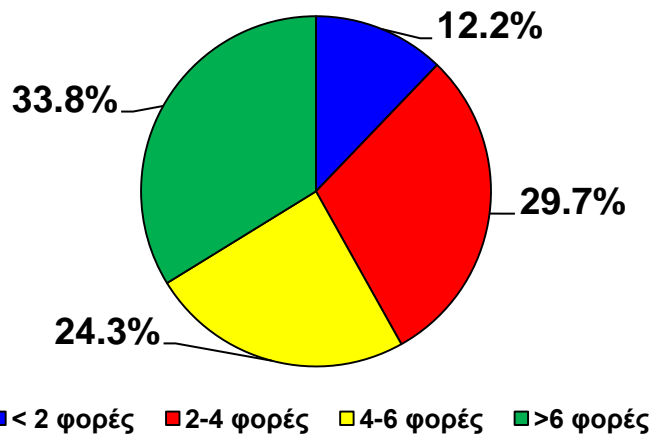

Διάγραμμα 4.2.2.6: Επισκεψιμότητα Διετίας

Οι ετήσιες εκδρομές των επισκεπτών, σύμφωνα με τα αποτελέσματα, είναι κατά πλειονότητα περισσότερες από τέσσερις (58,1%). Πιο συγκεκριμένα, το 33,8% του δείγματος, δήλωσε πως πραγματοποιεί περισσότερες από έξι εκδρομές το χρόνο, ενώ το 29,7% εκδράμει 2-4 φορές το χρόνο. Το 12,2% δήλωσε λιγότερες από δύο εκδρομές το χρόνο (Διάγραμμα 4.2.2.7).

31

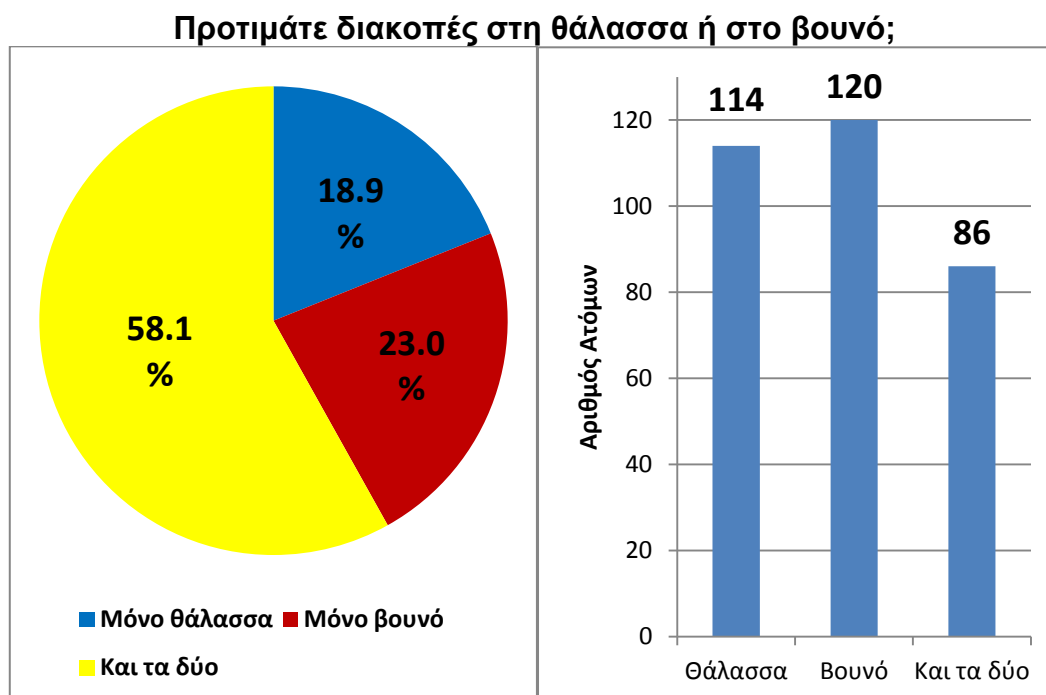
Πόσες φορές το χρόνο πραγματοποιείτε εκδρομές

Διάγραμμα 4.2.2.7: Σύνολο Ετήσιων Εκδρομών

Σε ερώτηση περί προτίμησης των επισκεπτών σε βουνό ή θάλασσα, οι απαντήσεις εμφανίστηκαν μοιρασμένες (18,9% μόνο θάλασσα και 23% μόνο

βουνό). Οι περισσότεροι εκ των ερωτηθέντων (58,1%) δεν δήλωσαν προτίμηση, επιλέγοντας και τα δύο (Διάγραμμα 4.2.2.8).

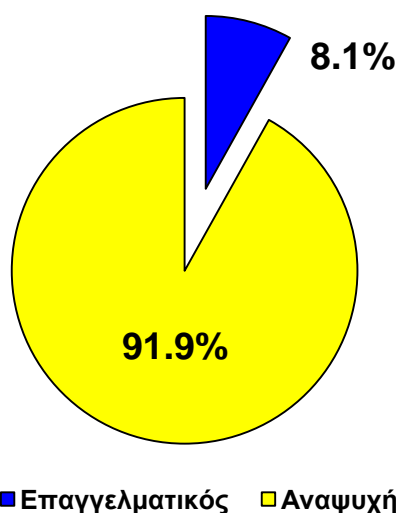

Διάγραμμα 4.2.2.8: Προτίμηση Διακοπών

Κατά συντριπτική πλειονότητα 91,9%, ο λόγος επίσκεψης των περιοχών αποτέλεσε η αναψυχή και μόλις 8,1% δήλωσε ως λόγο επίσκεψης την επαγγελματική δραστηριότητα (Διάγραμμα 4.2.2.9).

32

Ποιός είναι ο λόγος επίσκεψής σας στην περιοχή

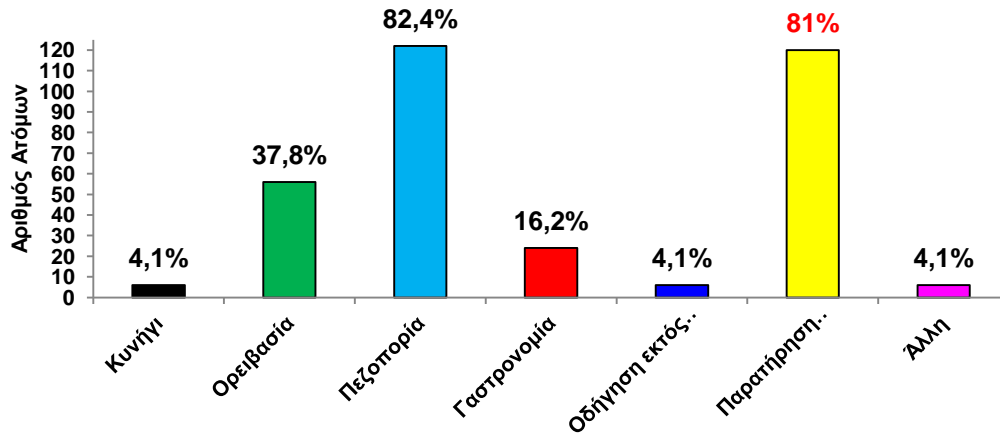

Διάγραμμα 4.2.2.9: Λόγος Επίσκεψης των Περιοχών

Σύμφωνα με τα συγκεντρωθέντα ερωτηματολόγια, βασικές δραστηριότητες των επισκεπτών αποτέλεσαν η πεζοπορία και η παρατήρηση της φύσης και η

φωτογράφιση (122 και 120 άτομα – 82,4% και 81% αντίστοιχα). Δευτερεύουσα δραστηριότητα των επισκεπτών αποδείχθηκε η ορειβασία (56 άτομα – 37,8%), ενώ ακολούθησε η γαστρονομία (24 άτομα – 16,2%), το κυνήγι (6 άτομα – 4,1%) και η οδήγηση εκτός δρόμου (6 άτομα – 4,1%) (Διάγραμμα 4.2.2.10).

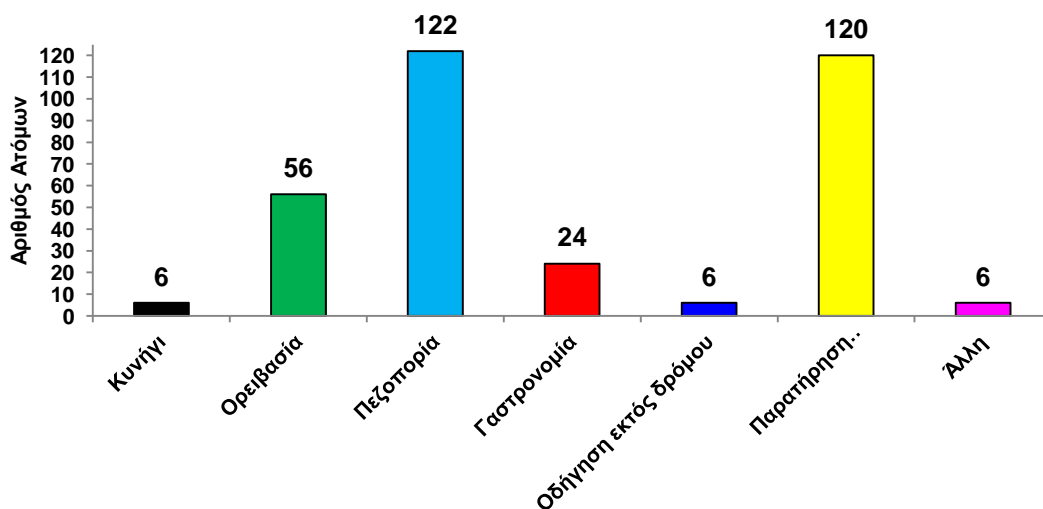
Ποιές ήταν οι δραστηριότητες που πραγματοποιήσατε κατά την επίσκεψή σας

Διάγραμμα 4.2.2.10: Δραστηριότητες κατά την Επίσκεψη

33

Ποιές ήταν οι δραστηριότητες που πραγματοποιήσατε κατά την επίσκεψή σας

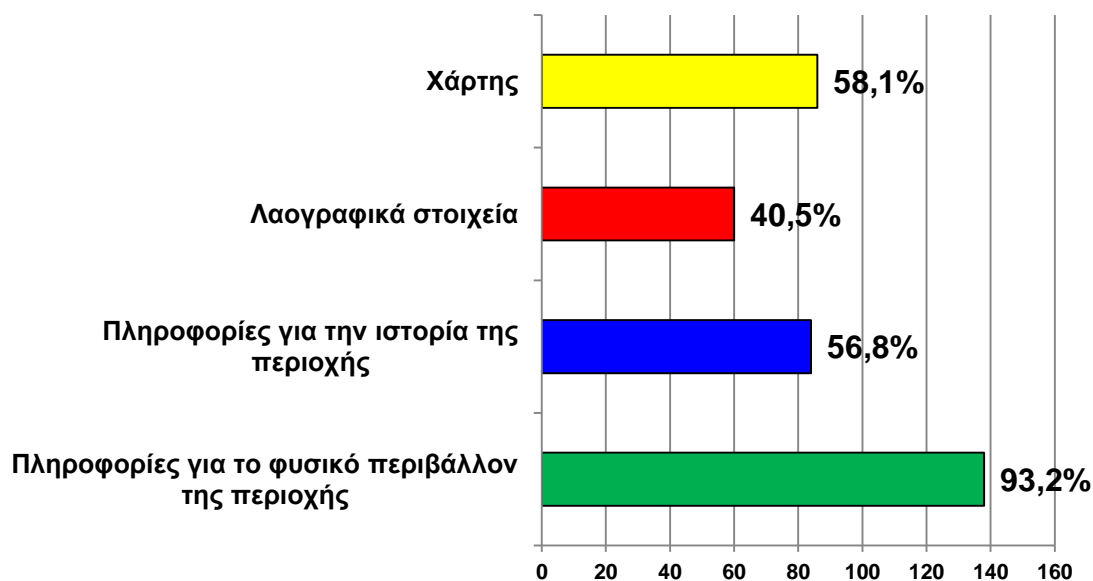
Διάγραμμα 4.2.2.11: Δραστηριότητες κατά την Επίσκεψη

Όσον αφορά τις απόψεις των επισκεπτών για την πιθανότητα διανομής κάποιου είδους ενημερωτικού υλικού (Διάγραμμα 4.2.2.12), ως επί το

LIFE11 NAT/GR/1014 - ForOpenForests – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
 “Το έργο συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής”

πλείστον οι επισκέπτες θεώρησαν πρωτεύον ζητούμενο, την παροχή πληροφοριών για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, σε ποσοστό 93,2%. Πάνω από τους μισούς επισκέπτες θεωρούν χρήσιμη την παροχή χάρτη και πληροφοριών για την ιστορία των περιοχών δράσης (58,1% και 56,8% αντίστοιχα). Σε ποσοστό 40,5% απαντήθηκαν τα λαογραφικά στοιχεία των περιοχών, ως εναλλακτικό ενημερωτικό υλικό προς διανομή.

Τι ενημερωτικό υλικό πιστεύετε ότι θα έπρεπε να διανέμεται στους επισκέπτες

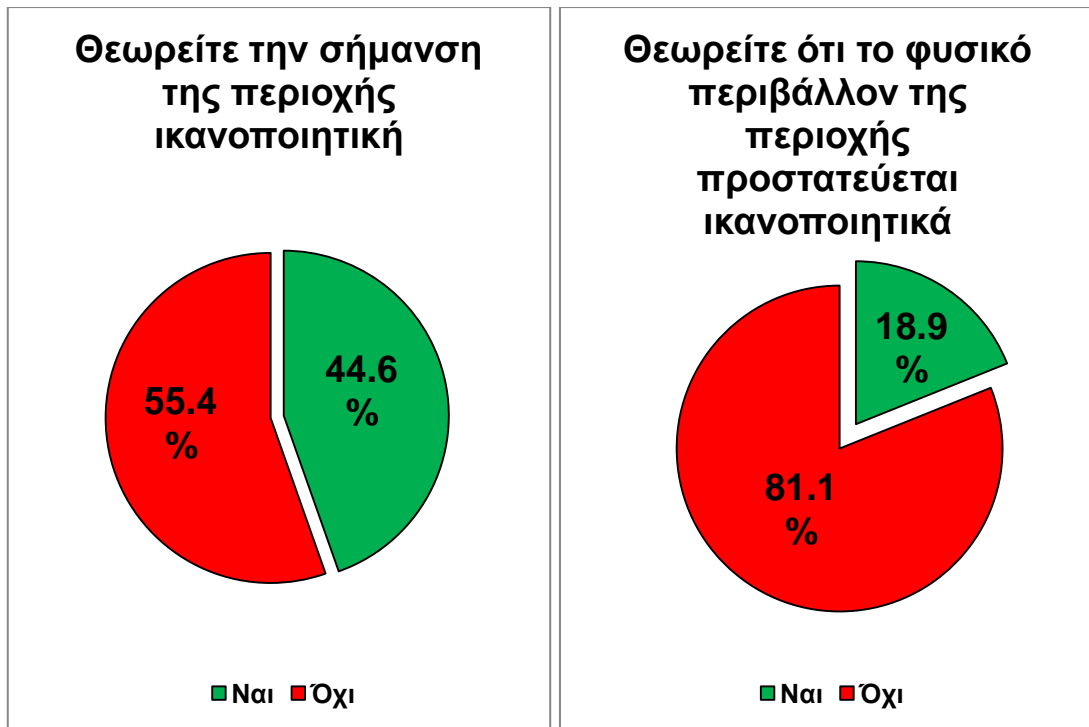

Διάγραμμα 4.2.2.12: Διανομή Ενημερωτικού Υλικού

Σε ερώτηση σχετική με τη σήμανση των δύο περιοχών, οι επισκέπτες εμφανίστηκαν διχασμένοι με το 55,4% εξ' αυτών να θεωρεί μη ικανοποιητική την σήμανση και το 44,6% να έχει αντίθετη άποψη (Διάγραμμα 4.2.2.13).

Σε συνάρτηση των προαναφερθέντων απόψεων περί σήμανσης, οι απόψεις αναφορικά με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών, εμφανίστηκαν αντικρουόμενες. Σύμφωνα με το 81,1% των ερωτηθέντων επισκεπτών, το φυσικό περιβάλλον των περιοχών, δεν προστατεύεται ικανοποιητικά.

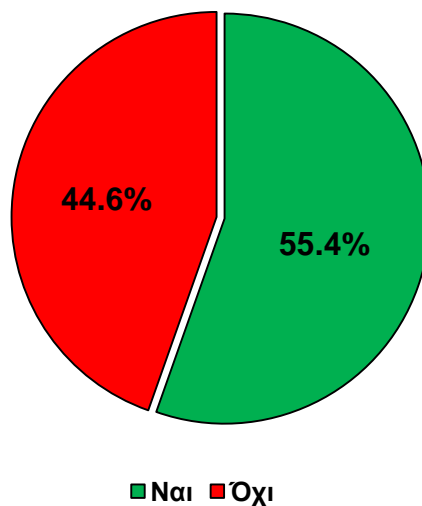
Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι σχεδόν οι μισοί ερωτηθέντες (44,6%), δηλώνουν μη επαρκώς ενημερωμένοι σχετικά με τις περιοχές του δικτύου NATURA (Διάγραμμα 4.2.2.14).

Διάγραμμα 4.2.2.13: Σήμανση Περιοχών και Προστασία

Πιστεύετε ότι η ενημέρωσή σας σχετικά με το δίκτυο NATURA είναι επαρκής

35

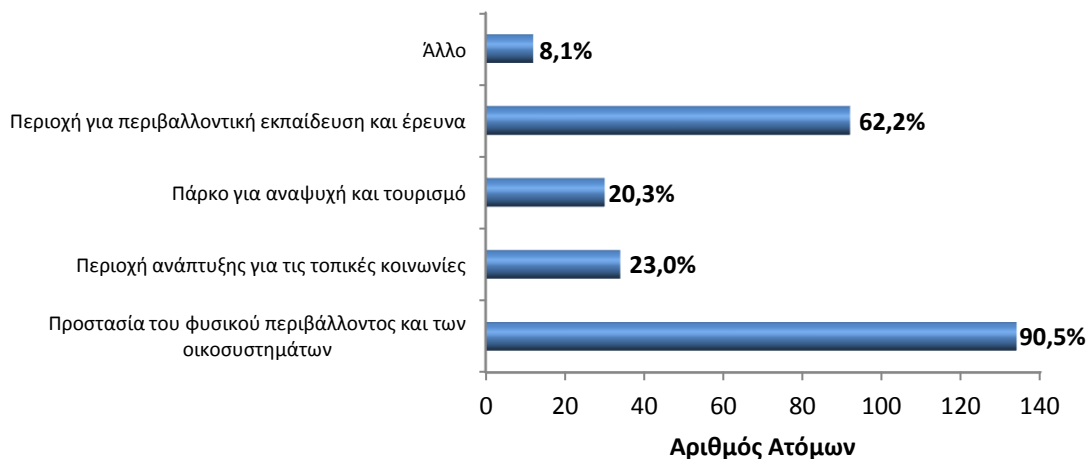
Διάγραμμα 4.2.2.14: Ενημέρωση Σχετικά με το Δίκτυο NATURA

Η ένταξη του Εθνικού Δρυμού Οίτης και του όρους Καλλίδρομου στο δίκτυο NATURA 2000, θεωρείται από το 90,5% των επισκεπτών ως εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων των περιοχών. Ακόμα, το 62,2% πιστεύει πως οι περιοχές αποτελούν μέρη για περιβαλλοντική εκπαίδευση και έρευνα, ενώ αρκετοί από αυτούς δηλώνουν

LIFE11 NAT/GR/1014 - ForOpenForests – Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
 “Το έργο συγχρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής”

πως οι δύο περιοχές του δικτύου αποτελούν τόπους αναψυχής/τουρισμού και ανάπτυξης από τις τοπικές κοινωνίες (20,3% και 23% αντίστοιχα) (Διάγραμμα 4.2.2.15).

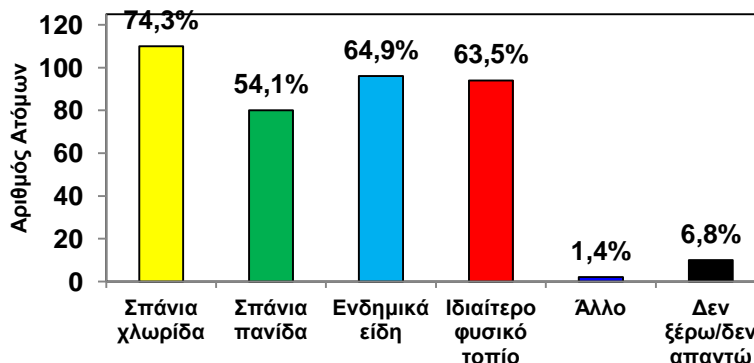
Ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο είναι περιοχές του δικτύου NATURA 2000. Τι πιστεύετε ότι σημαίνει το παραπάνω; Σημειώστε αυτά με τα οποία συμφωνείτε περισσότερο.

Διάγραμμα 4.2.2.15: Σημασία Δικτύου NATURA 2000

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, ενήμεροι παρουσιάστηκαν κατά πλειονότητα οι επισκέπτες των περιοχών, αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο, βρίσκονται υπό καθεστώς προστασίας (Διάγραμμα 4.2.2.16). Η σπάνια χλωρίδα απαντήθηκε σε ποσοστό 74,3% ενώ ακολούθησαν τα ενδημικά είδη (64,9%), το ιδιαίτερο φυσικό τοπίο (63,5%) και η σπάνια πανίδα (54,1%).

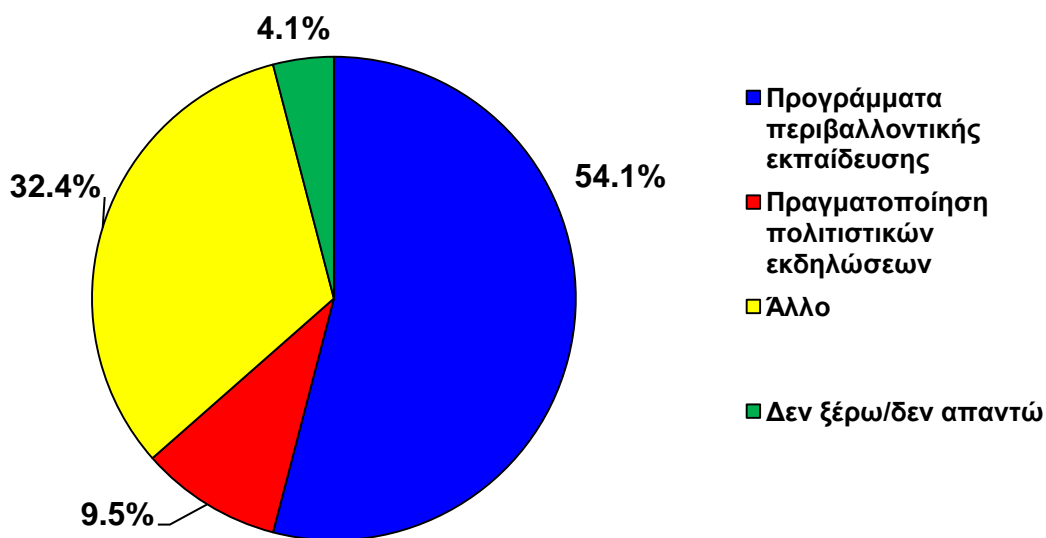
Γνωρίζετε τους λόγους για τους οποίους ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο βρίσκονται υπό καθεστώς προστασίας

Διάγραμμα 4.2.2.16: Λόγοι Προστασίας Περιοχών

Με σκοπό την αύξηση της επισκεψιμότητας των περιοχών, οι ερωτηθέντες επισκέπτες θεωρούν ως ορθή δράση, τα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε ποσοστό 54,1% και εν συνεχεία την πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων (32,4%) (Διάγραμμα 4.2.2.17).

Προς ποια κατεύθυνση πιστεύετε πως πρέπει να κινηθεί η ανάπτυξη για την αύξηση της επισκεψιμότητας της περιοχής

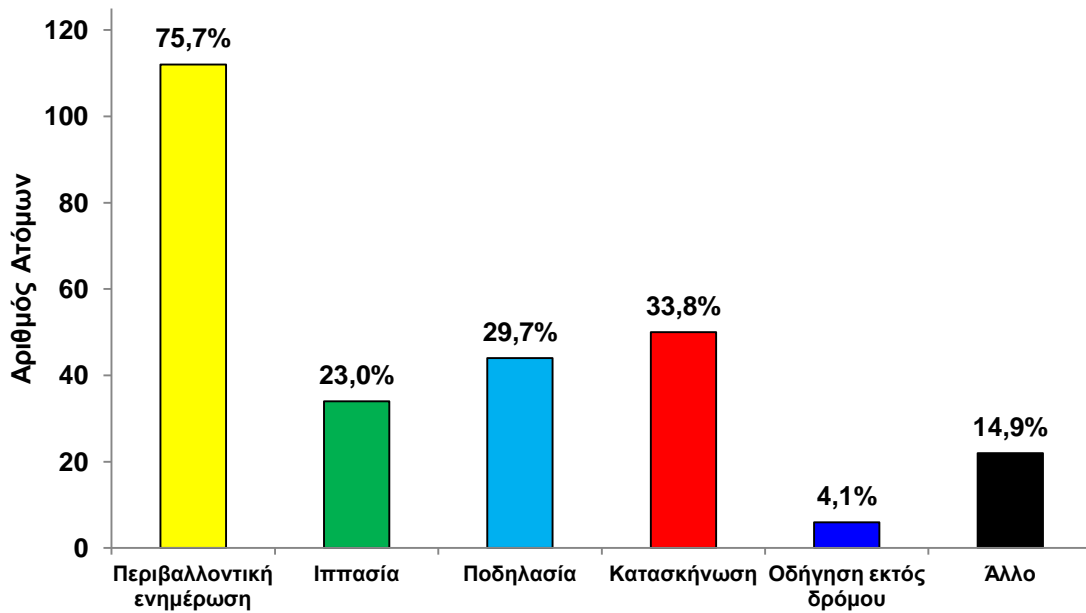

Διάγραμμα 4.2.2.17: Ανάπτυξη Περιοχής

37

Οι δραστηριότητες που θα ήθελαν να πραγματοποιήσουν ως μελλοντικοί επισκέπτες των περιοχών, σύμφωνα με την ανάλυση των απαντήσεων του δείγματος, αφορούν τη περιβαλλοντική ενημέρωση σε ποσοστό 75,7%, την κατασκήνωση 33,8%, την ποδηλασία 29,7% και την ιππασία σε ποσοστό 23% (Διάγραμμα 4.2.2.18).

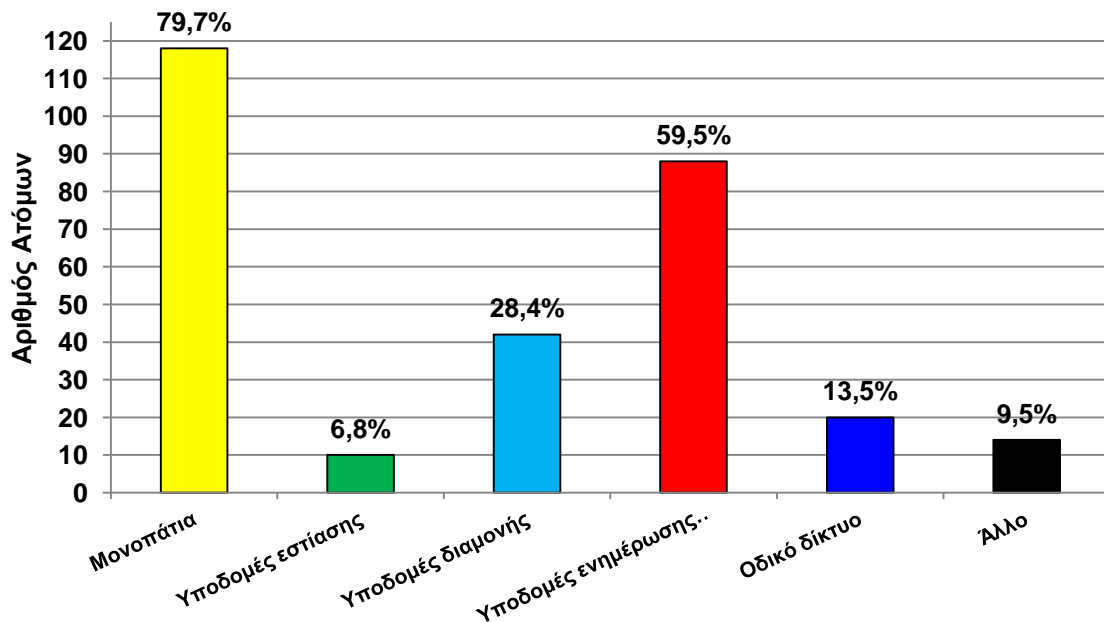
Ποιές δραστηριότητες θα θέλατε να πραγματοποιήσετε εάν ξαναεπισκεπτόσασταν την περιοχή

Διάγραμμα 4.2.2.18: Προτάσεις Δραστηριοτήτων Μελλοντικών Επισκεπτών

Η αναβάθμιση των υποδομών των περιοχών, σύμφωνα με τους επισκέπτες, θα πρέπει να περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο την βελτίωση των μονοπατιών (79,7%), των υποδομών ενημέρωσης (59,5%), την βελτίωση του κλάδου διαμονής των περιοχών (28,4%), του οδικού δικτύου (13,5%) καθώς και του κλάδου εστίασης (6,8%) (Διάγραμμα 4.2.2.19).

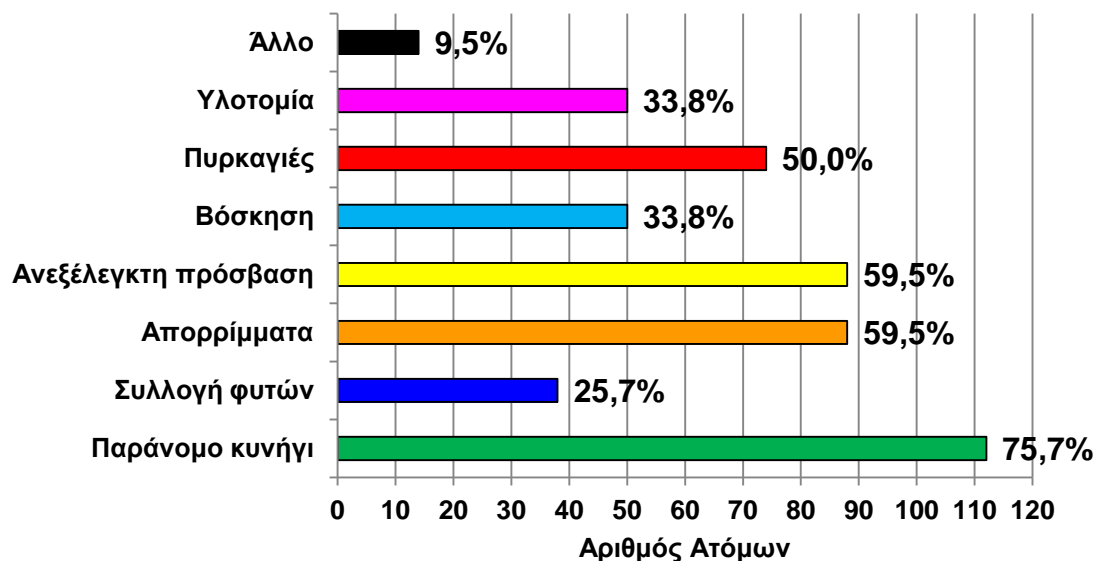
Ποιες υποδομές προτείνετε να αναβαθμιστούν στην περιοχή

Διάγραμμα 4.2.2.19: Προτάσεις Αναβάθμισης των Περιοχών

Τέλος, η γνώμη του κοινού αναφορικά με τις σημαντικότερες απειλές των δύο υπό προστασία περιοχών, παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα 4.2.2.20. Σύμφωνα με τους επισκέπτες, το παράνομο κυνήγι αποτελεί την σημαντικότερη απειλή με 75,7%, τα απορρίμματα και η ανεξέλεγκτη πρόσβαση με 59,5% έκαστος, οι πυρκαγιές με 50%, ενώ ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά η υλοτομία και η βόσκηση από 33,8% και η συλλογή φυτών με 25,7%.

Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι σημαντικότερες απειλές για την περιοχή

Διάγραμμα 4.2.2.20: Σημαντικότερες Απειλές των Περιοχών

5. Συμπεράσματα

Όλοι οι συμμετέχοντες στην ποσοτική έρευνα αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της σπάνιας χλωρίδας και πανίδας των περιοχών της έρευνας και την ανάγκη της προστασίας τους. Ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής ως προστατευόμενης συμβάλει καθοριστικά στην βιώσιμη διαχείρισή της και στην αντιμετώπιση των βασικών απειλών όπως η λαθροθηρία, η ανεξέλεγκτη συμπεριφορά των επισκεπτών, οι πυρκαγιές, η παράνομη βόσκηση, η παράνομη υλοτομία και γενικότερα οι ανθρωπίνες παρεμβάσεις στο περιβάλλον.

Το βασικό ρόλο στη εποπτεία μίας προστατευόμενης περιοχής παίζει ο εκάστοτε φορέας διαχείρισης. Δευτερεύοντα ρόλο παίζουν οι τοπικές αρχές, που όπως προέκυψε από την έρευνα περιορίζεται ολοένα και περισσότερο. Σημαντική κρίνεται και η συμβολή των τοπικών κατοίκων στην προστασία της περιοχής. Για να καταστεί αποτελεσματικότερη η προστασία των εν λόγω περιοχών, προτείνεται η σαφέστερη κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, καθώς και η ομαλή και συνεχής συνεργασία τους. Με

αυτόν τον τρόπο θα προκύψουν περισσότερα οφέλη, που μέχρι σήμερα δεν ήταν δυνατόν να αξιοποιηθούν.

Οι κάτοικοι των περιοχών θεωρούν ότι συμμετέχουν στην προστασία των οικοτόπων και είναι αρκετά ενημερωμένοι σχετικά με τα σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας τους. Η τοπική κοινωνία εμφανίζεται πρόθυμη και θετικά σκεπτόμενη στο να συμμετάσχει σε δράσεις προστασίας των περιοχών. Εξίσου ενήμεροι αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο, βρίσκονται υπό καθεστώς προστασίας ήταν και οι επισκέπτες των περιοχών που συμμετείχαν στο δείγμα της έρευνας. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι τόσο οι κάτοικοι όσο και οι επισκέπτες των περιοχών της έρευνας εκδήλωσαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Τέλος, οι παρεμβάσεις που πρότειναν οι επισκέπτες των περιοχών αφορούν τη βελτίωση των μονοπατιών, των υποδομών ενημέρωσης, των υποδομών διαμονής και εστίασης καθώς και του οδικού δικτύου καθώς.

Βιβλιογραφία

- Ιωαννίδη – Καπόλου, Ε. Κοινωνιολογική Έρευνα – Μέθοδοι και Τεχνικές, Σημειώσεις για το μάθημα Μεθοδολογία Έρευνας, Τομέας Κοινωνιολογίας, Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας.
- Παπαλεξίου, Χ. (2014). Η εφαρμογή της υβριδικής αξιολόγησης στα Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Σχολή Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικών Πόρων, Τμήμα Γεωπονίας.
- Σιάρδος, Γ., (1997). Μεθοδολογία Αγροτικής Κοινωνιολογικής Έρευνας, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη.
- Φίλιας, Β. (1994). Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών, (επιμ.) Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.
- Denzin, N., Yvonna, L. (1994). Handbook of Qualitative Research. Second Edition. Sage Publications.
- Kelly, C., Hoehner, C., Baker, E., Brennan Ramirez, L., Brownson R. (2006). Promoting physical activity in communities: Approaches for successful evaluation of programs and policies. Evaluation and Program Planning, Vol. 29, pp. 280-292.
- London, A., Schwartz, S., Scott, E. (2006). Combining Quantitative and Qualitative Data in Welfare Policy Evaluations in the United States. World Development Vol. 35, No. 2, pp. 342–353.
- Quinn Patton, M. (1987). How to use qualitative methods in evaluation. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Σαχίνη – Καρδάση, Α. (2007). Μεθοδολογία Έρευνας Εφαρμογές στο Χώρο της Υγείας. Γ΄ Έκδοση, Εκδόσεις Βήτα.
- Denzin, N. K., Lincoln, S. Y. (1998). Collecting and interpreting qualitative materials. Sage Publications.
- Gibson, C., Duncan, G. J. (2005). Qualitative / quantitative synergies in a random-assignment program evaluation. In Thomas Weisner (Ed.) Discovering successful pathways in children’s development: New methods in the study of childhood and family life, pp. 283-315. Chicago: University of Chicago Press.

Marsall, C., Rossman, G. (2006). Designing qualitative research. Fourth edition. Sage Publications.

Mason, J. (2002). Qualitative researching. First edition. Sage Publications.

Milburn, K. (1995). Never mind the quantity, investigate the depth. British Food Journal, Vol.97, No. 7, pp. 36-38.

Morse, J., M. (1994). Critical issues in qualitative research methods. Sage publications.

Patton, M., Q. (2002). Qualitative research and evaluation methods. Third edition Sage Publications.

Το παρόν ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε στο πλαίσιο της Δράσης Α.11 του έργου LIFE11 NAT/GR/1014 με διακριτικό τίτλο **ForOpenForests**, που υλοποιείται από την **Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης**, το **Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**, το **Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων και Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων**, την **Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας** και τον **ΑΡΚΤΟΥΡΟ**.

Αντικείμενο του έργου είναι η εφαρμογή διαχειριστικών πρακτικών στα δάση και στα ανοιγμά τους που θα συμβάλουν στην προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας σε όλα τα επίπεδα, σε δύο ορεινές περιοχές του δικτύου NATURA 2000 της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, στον **Εθνικό Δρυμό Οίτης** και στο **Όρος Καλλίδρομο**.

Το ερωτηματολόγιο είναι **ανώνυμο** και **εμπιστευτικό**. Οι απαντήσεις σας θα αναλυθούν από τα στελέχη της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης για να προσδιοριστεί η άποψη της τοπικής κοινωνίας σχετικά με θέματα που αφορούν την προστασία των δύο περιοχών.

Αφού συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο, παρακαλούμε να το επιστρέψετε στο φορέα/άτομο που σας το έδωσε.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα LIFE+ **ForOpenForests** απευθυνθείτε στην ιστοσελίδα μας, **www.foropenforests.org** ή στείλτε email στο **info@foropenforests.org**.

Q1

11. Γνωρίζετε τους λόγους για τους οποίους ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο βρίσκονται υπό καθεστώς προστασίας;

- Σπάνια κληρίδα
- Σπάνια πανίδα
- Ενδημικά είδη
- Ιδιαίτερο φυσικό τοπίο
- Άλλο (προσδιορίστε)

Δεν ξέρω/δεν απαντώ

12. Τι σημαίνει για εσάς η ανακήρυξη της περιοχής ως προστατευόμενη;

- Δυνατότητα ανάπτυξης
- Δυνατότητα προβολής της περιοχής
- Απαγορεύσεις
- Καλύτερη ποιότητα περιβάλλοντος
- Άλλο (προσδιορίστε)

Δεν ξέρω/δεν απαντώ

13. Σε ποιές από τις παρακάτω δράσεις για την προστασία της περιοχής θα συμμετείχατε;

- Προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
- Ανάδραση
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια με θέμα την προστασία της περιοχής
- Συλλογή απορριμμάτων
- Άλλο (προσδιορίστε)

14. Ποιές δραστηριότητες προτείνετε να αναπτυχθούν στην περιοχή;

- Περιβαλλοντική ενημέρωση
- Ιππασία
- Ποδηλασία
- Κατασκήνωση
- Οδήγηση εκτός δρόμου
- Άλλο (προσδιορίστε)

Δραστηριοποιούσε στην περιοχή:

- Εθνικός Δρυμός Οίτης
- Όρος Καλλίδρομο
- και τις δύο

1. Ποια είναι η σκέψη σας με την περιοχή;

- επαγγελματική
- αναψυχή
- Άλλη (προσδιορίστε)

2. Συμμετέχετε στην προστασία της περιοχής;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

3. Θεωρείτε ότι η περιοχή προστατεύεται επαρκώς;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

4. Πιστεύετε ότι η ανακήρυξη της περιοχής ως προστατευόμενη βοήθησε τον τοπικό πληθυσμό;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

5. Πιστεύετε ότι η περιοχή χρειάζεται καλύτερη διαχείριση;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

6. Αναφέρετε τα σημαντικά είδη και στοιχεία της περιοχής σας :

- Χλωρίδα (προσδιορίστε)

- Πανίδα (προσδιορίστε)

- Τοπίο (προσδιορίστε)

- Άλλο (προσδιορίστε)

- Δεν ξέρω/δεν απαντώ

7. Ποια από αυτά τα είδη και στοιχεία θα θέλατε να προστατευθούν;

- Χλωρίδα (προσδιορίστε)

- Πανίδα (προσδιορίστε)

- Τοπίο (προσδιορίστε)

- Άλλο (προσδιορίστε)

- Δεν ξέρω/δεν απαντώ

8. Πιστεύετε ότι η ανακήρυξη της περιοχής ως προστατευόμενη βοήθησε στην προστασία των ειδών της;

- Ναι, ποια είδη, (προσδιορίστε)

- Όχι. Εάν όχι, αναφέρετε τους λόγους:

9. Πιστεύετε ότι η ενημέρωσή σας σχετικά με το δίκτυο NATURA 2000 είναι επαρκής;

- Ναι

- Όχι. Εάν όχι, αναφέρετε τους λόγους:

10. Ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο είναι περιοχές του δικτύου NATURA 2000. Τι πιστεύετε ότι σημαίνει το παραπάνω;

Σημειώστε αυτά με τα οποία συμφωνείτε περισσότερο.

- Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων
- Περαιτέρω ανάπτυξη για τις τοπικές κοινωνίες
- Πάρκο για αναψυχή και τουρισμό
- Περαιτέρω για περιβαλλοντική εκπαίδευση και έρευνα
- Άλλο (προσδιορίστε)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Η άποψη της **τοπικής κοινωνίας** για την περιβαλλοντική προστασία στην περιοχή **Εθνικού Δρυμού Οίτης και Όρους Καλλίδρομο**

Η γνώμη σας είναι σημαντική!

Θέλετε να ενημερωθείτε για τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου; Εάν ναι, συμπληρώστε την ηλεκτρονική σας διεύθυνση (email):

Q1

Το παρόν ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε στο πλαίσιο της Δράσης A.11 του έργου LIFE11 NAT/GR/1014 με διακριτικό τίτλο **ForOpenForests**, που υλοποιείται από την **Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης**, το **Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**, το **Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων και Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων**, την **Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας** και τον **ΑΡΚΤΟΥΡΟ**.

Αντικείμενο του έργου είναι η εφαρμογή διαχειριστικών πρακτικών στα δάση και στα ανοιχτά τους που θα συμβάλουν στην προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας σε όλα τα επίπεδα, σε δύο ορεινές περιοχές του δικτύου NATURA 2000 της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, στον **Εθνικό Δρυμό Οίτης** και στο **Όρος Καλλίδρομο**.

Το ερωτηματολόγιο είναι **απόλυτο και εμπιστευτικό**. Οι απαντήσεις σας θα αναλυθούν από τα στελέχη της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης για να προσδιοριστεί η άποψη της τοπικής κοινωνίας σχετικά με θέματα που αφορούν την προστασία των δύο περιοχών.

Αφού συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο, παρακαλείσθε να το επιστρέψετε στο φορέα/όργανο που σας το έδωσε.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα LIFE+ **ForOpenForests** απευθυνθείτε στην ιστοσελίδα μας, **www.foropenforests.org** ή στείλετε email στο **info@foropenforests.org**.

02

Επισκεπτήστε την περιοχή:

- Εθνικός Δρυμός Οίτης
- Όρος Καλλίδρομο
- και τις δύο

1. Πόσες φορές έχετε επισκεφθεί την περιοχή την τελευταία διετία:

- 1 φορά
- 2-3 φορές
- 3-5 φορές
- 0-5 φορές

2. Πόσες φορές το χρόνο πραγματοποιείτε εκδρομές:

- <2 φορές
- 2-4 φορές
- 4-6 φορές
- >6 φορές

3. Προτιμάτε διακοπές στη θάλασσα ή το βουνό:

- Θάλασσα
- Βουνό
- και τα δύο

4. Ποιάς είναι ο λόγος επίσκεψής σας στην περιοχή:

- Επαγγελματικός
- Αναψυχή
- Άλλος (προσδιορίστε)

5. Ποιές ήταν οι δραστηριότητες που πραγματοποιήσατε κατά την επίσκεψή σας:

- Κινητή
- Ορειβασία
- Πεζοπορία
- Γαστρονομία
- Οδήγηση εκτός δρόμου
- Παρατήρηση φύσης/φωτογραφία
- Άλλη (προσδιορίστε)

6. Τι ενημερωτικό υλικό πιστεύετε ότι θα έπρεπε να διανεμηθεί στους επισκεπτες:

- Πληροφορίες για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής
- Πληροφορίες για την ιστορία της περιοχής
- Λογογραφικά στοιχεία
- Χάρτης

7. Θεωρείτε την σήμανση της περιοχής ικανοποιητική:

- Ναι
- Όχι. Εάν όχι, τι πιστεύετε ότι χρειάζεται:

8. Θεωρείτε ότι το φυσικό περιβάλλον της περιοχής προστατεύεται ικανοποιητικά:

- Ναι
- Όχι. Εάν όχι, αναφέρετε τους λόγους:

9. Πιστεύετε ότι η ενημέρωσή σας σχετικά με το δίκτυο NATURA 2000 είναι επαρκής:

- Ναι
- Όχι. Εάν όχι, αναφέρετε τους λόγους:

10. Ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο είναι περιοχές του δικτύου NATURA 2000. Τι πιστεύετε ότι σημαίνει το παραπάνω:

- Σημειώστε αυτά με τα οποία συμφωνείτε περισσότερο.
- Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων
- Περιοχή ανάπτυξης για τις τοπικές κοινωνίες
- Πόρκο για αναψυχή και τουρισμό
- Περιοχή για περιβαλλοντική εκπαίδευση και έρευνα
- Άλλο (προσδιορίστε)

11. Γνωρίζετε τους λόγους για τους οποίους ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και το όρος Καλλίδρομο βρίσκονται υπό καθεστώς προστασίας:

- Σπάνια κληρίδα
- Σπάνια πανίδα
- Ενδημικά είδη
- Ιδιαίτερο φυσικό τοπίο
- Άλλο (προσδιορίστε)

- Δεν ξέρω/δεν απαντώ

12. Προς ποια κατεύθυνση πιστεύετε πως πρέπει να κινηθεί η ανάπτυξη για την αύξηση της επισκεψιμότητας της περιοχής:

- Προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
- Προγραμματισμένη πολιτιστικών εκδηλώσεων
- Άλλο (προσδιορίστε)

- Δεν ξέρω/δεν απαντώ

13. Ποιές δραστηριότητες προτιμάτε να αναπτυχθούν στην περιοχή:

- Περιβαλλοντική ενημέρωση
- Ιπποσία
- Ποδηλασία
- Κατασκήνωση
- Οδήγηση εκτός δρόμου
- Άλλο (προσδιορίστε)

14. Ποιές υποδομές προτιμάτε να αναδομηθούν στην περιοχή:

- Μονοπάτια
- Υποδομές εστίασης
- Υποδομές διαμονής
- Υποδομές ενημέρωσης για την περιοχή
- Οδικό δίκτυο
- Άλλο (προσδιορίστε)

15. Ποιές κατά τη γνώμη σας είναι οι σημαντικότερες απειλές για την περιοχή:

- Παρόμοιο κληρί
- Συλλογή φυτών
- Απορρίμματα
- Ανεξέλεγκτη πρόσβαση
- Βόσκηση
- Πυρκαγιές
- Υλοτομία
- Άλλο (προσδιορίστε)

16. Δημογραφικά στοιχεία:

- Φύλο:** άνδρας γυναίκα
- Ηλικία:** <25 25-35 35-45 45-55 55-65 >65
- Επάγγελμα:**
 - ιδ. υπάλληλος
 - δημ. υπάλληλος
 - φοιτητής/μηχανικός
 - ελ. επαγ'τίας
 - συντ'χος
 - άνεργος
- Μορφωτικό Επίπεδο:**
 - Δημοτικό
 - Λύκειο
 - Τ.Ε.Ι.-Α.Ε.Ι.
 - Πτυχίο
 - Ι.Ε.Κ.-Τ.Ε.Ε.
 - Μεταπτυχιακό

Θέλετε να ενημερωθείτε για τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου; Εάν ναι, συμπληρώστε την ηλεκτρονική σας διεύθυνση (email):

.....

02

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Η άποψη των **επισκεπτών** για την περιβαλλοντική προστασία στην περιοχή **Εθνικού Δρυμού Οίτης και Όρους Καλλίδρομο**

Η γνώμη σας είναι σημαντική!

